

Nos tot insignia miracula declararentur, quæ ipse Creator per Sanctos suos operatus est ab exordio mundi, imo operabitur usque in finem, nisi fides eorum operibus decorata talentum sibi creditum cum fenoris usura Creatori suo reddere decrevisset, nam scriptum est, *dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes*: unde si quis quod in Creatore suo ejus miseratione disponente accepit, desperaturi, ut prudens servus, evigilet, ejusque familiæ donaria quæ sibi concessa non negligat, quam Christus fidelium vita probatur. Nam Dominus monet dicens: *Date & dabitur vobis*: qua de causa offerimus & donamus sacrosancto altari Beatissimæ Virginis Mariæ, et Tibi Patri nostro Osmundo Episcopo, quia totiens circumspeximus in circuitu Ecclesiæ vestræ intus murum Civitatis, & vidimus & condoluimus esse inermes absque domos & habitatores, quod etiam maxima pars Clericorum conversabantur foro more laicorum. Unde constituimus, ut omnes Clericos qui in solo Sanctæ Mariæ supradictæ Sedis populaverint, & ibi confugiam fecerint, admonemus, & admonendo præcipimus, eos esse liberos ab omni fece servitutis, tam ex parte Regia, quam etiam Fiscalia Episcoporum. Idcirco omnino aufero à vobis Clericis supradictæ Sedis Nunctium, Magneriam, Fossatia, Raussum, homicidium, parricidium, poena calida, pausatarias invites, tam ex parte Regia, quam Episcopalia. Et scurro fixi vestræ januæ non valeant introire, nec in vita, nec post mortem. Et etiam litem, quia servi Christi non debent litigare. Post discessum vero vestrum, tam casas cum patrimonio vestro, & omnes facultates vestras distribuite in pauperibus, & in Ecclesias, & relinquire cui volueritis, tam consaguinitati vestræ, quam etiam aliæ genti liberum arbitrium sit vestrum. Sed sicut superius dixi, ita dico & concedo, ut scurro fixi cujuslibet non sit ausus introire vestris domibus ullis diebus, ullisque temporibus pro nulla calumnia. Sed si impediante Diabolo ab aliquis iniquus Episcopus præoccupati fueritis quod non vellet dispertiri, ut prudens servus, ecclesiasticos honores in vobis, licentiam habeatis circumdare vestram utilitatem, & honorem, unus-

quisque prout libuerit, sed tantummodo obedite Præsuli vestro hoc verbo ave. Adjicimus etiam, ut omnes Clericos qui ab eo fuerint honorati Archidiaconos, tam etiam qui Abbatias vel magnos honores tenuerint, & ad mortem venerint, ubique Episcopus fuerit, invitent eum: statim Episcopus veniat, visitet eum, atque omne obsequium, ut mos est infirmis, faciat ei. Post obitum vero suum, Mulum, vel Mulam, vel Equm, vel Cifum (1) argenteum de suo Episcopo. De facultates quas habuerit de Monasterio, quod tenet mobiles, media pars relinquat Monasterio, media pars tribuat cui voluerit. Igitur ego Adephonsus supradictus Princeps hanc meam cartam deliberationi firmissima estipulatione subnixam Regali manu insignitam, necnon & Imperiali sigillo decoratam in qua hæc edita omnibus aperiuntur, & hanc meam devotionem, tam Nos quam utilitatem & honorem vestrum, & vestri altaris requisitis in perpetuum permanere curavimus. Quod si quisquam vel cujuscumque hanc nostram devotionem quod nos disposuimus, tam pro animæ meæ, quam etiam pro animæ parentum meorum, vel omnium fidelium defunctorum, in aliquo voluerit convellere, vel hujus nostri decreti, vel testamenti infringere tenorem, sit anathema in conspectu Dei Patris Omnipotentis, & Filii, & Spiritus Sancti. Sit etiam in conspectu Angelorum ejus & Martyrum anathema maranata, id est, duplici confusione damnatus, ut de hoc sæculo sicut Datam & Abiron, vivus terræ absorbeat, tartaræas pœnas cum Juda Domini proditore perferat cruciatu in æterna damnatione, & in Fisco Regali pariat post partem voci vestræ quinque millia talenta ex purissimo auro. Et hunc nostrum donum, & factum, sit stabile & firmum per cuncta sæcula. Amen. Facta Scriptura Testamenti VII. Kalendas Madii Era CXXV. prius peracta millesima. Adephonsus gratia Dei Princeps in hunc tenorem concessionis quem fieri elegi, & relegendem cognovi, roborem inixi, atque signavi. Imperator Adephonsus = Constantia Regina conf. = Remundus

Co-

(1) Cifum id est Scyphum, vas argenteum.

Comes conf. = Sub Christi nomine Ego Osmundus gratia Dei Asturicensis Episcopus in honorem Dei hunc textum testamenti meīs precibus scriptum atque roboratum Regali manu, ad libertatem & utilitatem clericorum meorum canonicorum confirmo & corroboro. = Sub Christi Imperio Raimundus Palentinae Sedis Episcopus conf. = Sub Dei auxilio Petrus Legionensis Sedis Episcopus conf. = Sub Dei virtute Petrus Lucensis Sedis Episcopus conf. = Pelagio Romaniz Abbas Sancti Petri Montis conf. = Justus Abbas Espinarensis Ecclesiae conf. = Petrus Ansuriz Comes conf. = Froyla Didaz Comes conf. = Martinus Flainiz Comes conf. = Sancius Comes confirmat. = Gomez Gundisalviz Armiger Regis conf. = Omnes Magnati Curiae Regis conf. = Pelagius Archidiaconus ejusdem Sedis conf. = Salvator Archidiaconus conf. = Joannes Archidiaconus conf. = Stephanus Diaconus conf. = Martinus testis. = Stephanus testis. = Petrus testis. = Martinus Fernandiz sacerdos scripsit.

XXII.

OSMUNDI EPISCOPI ASTORICENSIS

Epistola

AD IDAM Comitissam Bononiensem.

OSMUNDUS, Dei gratia Astoricensis Episcopus, IDÆ nobili Boloniensi Comitissae salutem in Christo. Quoniam tua summa prudentia investigare, insuper invenire desiderat, qualiter civitas Astorica reliquias tantas capillorum Sanctae MARIAE Dei genitricis habuerit, & unde invenerit, sanctae petitioni tuae & investigationi piissimae satagere, (*) prout in sententiis librorum nostrorum invenimus, sub brevitate decrevimus. Invenimus namque, quod persecutione gentilium urgente Hierosolymam septem discipuli, TORQUATUS & ISCIUS cum ceteris quinque, Hispaniam navigarent, deferentes eas & alias quam plurimas usque Toletam pervenerunt. Rex vero Hispaniae & omnis populus ejus honorifice susceperunt eas: & in magna re-

(*) *Melius* satisfacere.

verentia lati eas, sicuti decebat, habuerunt. Cumque iterum gens Saracenorum Hispania perurgeret, Episcopi & omnes viri religiosi ad nostras Alpes, videlicet Astoricenses, quæ ab Astorica habent nomen, confugere, & quidquid præcipuum ducebant, asportaverunt, & in Civitate nostra Astorica atque Oveto omnia recondiderunt. Nos verò posterì sic eas habentes, & præcepto nostri Regis, videlicet ADEFONSI, non obiantes, misimus vobis de melioribus & dignioribus magnam partem, obsecrantes ut sitis memoratrix Astoricensis Ecclesiæ. Valete. Ego verò ADEFONSUS Rex hanc Cartam vidi & legi, & quæcumque in ea scripta sunt, propria manu confirmavi. *Mabilhon Veter. Analect. pag. 433. novissimæ editionis in fol. al Tom. I. pag. 287.*

XXIII.

Pelagii Asturicensis Episcopi donationes in gratiam novæ fabricæ Cathedralis. Era 1155.

Anno 1117.

In nomine Sanctæ & individuæ Trinitatis, Patris & Filii, videlicet & Spiritus Sancti, cujus Regnum & Imperium sine fine permanet per infinita sæculorum sæcula. Cum coheredes suos Dominus noster ad cælestem Jerusalem quæ peccatis nostris exigentibus, tot ac tantis tribulationibus afflicta, præfatam Jerusalem pro nobis interpellet, Pelagius Dei opitulante gratia Astoricensis Episcopus, una cum consensu & voluntate omnium Canonico-
rum meorum, egregio labori Baselicæ illius Beatæ Mariæ Virginis pro remedio animæ nobilissimi ac sanctissimi Regis Domni Adefonsi, & uxoris ejus Constantiæ Reginæ, qui Ecclesiam illam fundare ab initio jusserunt, etiam & pro nobis, atque pro omnibus fidelibus defunctis, de propriis acquisitionibus, vel comparationibus meis (usque quo supradictum opus illius Ecclesiæ compleatur) hereditario jure traddo hæc omnia, & dum finitum fuerit opus illius Ecclesiæ unaquæque hæreditas revertatur ad proprium locum. Quorum nomina hæc sunt: id est, in Bergido loco

co cognito Ozola, hereditatem quæ fuit de Domna Mayor Godestez, & aliam in eodena loco, quam ego legitimo pretio emi de Suprino ejus Ordonio Eriz, & illic idem aliam hereditatem quam Domna Gontina dederat Ecclesiæ Sanctæ Crucis Astoricense Civitatis, & ego commutavi aliam hereditatem in Castrello pro ea. In territorio Astoricensis Civitatis, & ripam fluminis Rio Torto aliam hereditatem quæ fuit de Domna Mayor in Villa dicta Sancto Felice, & in ipso ribulo discurrente in loco dicto S. Pelagii hereditatem propriam S. Mariæ & aliam S. Leocadiæ, quam ego petivi Archidiacono Domno Pelagio. In Villa seca hereditatem quæ est de Sancto Martino de Torres, & dedi ego aliam in Bandonadio pro ea. Et in Sauto aliam hereditatem propriam S. Mariæ cum aliis adjunctionibus nostrorum Monasteriorum. Addo etiam adhuc, ut de omni Archidiaconatu Archidiaconi nostri Domni Salvatoris, excepto Lampreana, totam illam partem quam mihi accidere debet, labori isto confirmo, salva tertia parte Canonicorum, & decimam Archidiaconi. Omnia hæc super scripta offero sacrosancto labori Ecclesiæ Sanctæ Mariæ, ut omnes homines in ea laborantes habeant in præsentî sæculo temporale subsidium, & nos omnes in futuro cum Angelis apud Deum cœleste præmium. Quod si casu accidente, quod fieri minime credo, aliquis homo contra hunc factum nostrum ad irrumpendum venerit, quisquis fuerit qui talia committere quæsierit, segregatus à corpore & sanguine Domini æquali cum Juda participetur pœna. Et hoc factum nostrum maneat firmum usque ad consumationem laboris illius Ecclesiæ. Facta Scriptura Testamenti 11. Calendarum Junii concurrente Era MCLV. Ego enim Urracha Regina Adefonsi Magni Regis filia hanc scripturam, quam legentem audivi, propria manu confirmo. Ego vero Pelagius gratia Dei Astoricensis Episcopus, hoc quod facere elegi voluntarie confirmo. Pelagius Archidiaconus, conf. = Petrus Archidiaconus conf. = Salvator Archidiaconus, conf. = Robertus Archidiaconus conf. = Petro Deniquiz, conf. = Pelagius Petriz conf. = Joanne Petriz conf. = Xemeno Eriz, conf. = Didado Petriz conf. = Martino Pelagiz conf. =

Petro Petriz Vicarius Episcopi , conf. = Alvar Citiz ,
 conf. = Pelagio Arias , conf. = Stephano Salvatoriz ,
 conf. =.

XXIV.

*Urracha Regina Alphonsi VI. F. solum Templi quondam Paganorum,
 Ecclesie donat Asturicensi: vasa accipit aurea, & argentea:
 Monasteria, Villasque alienatas, restituit. Era
 1158. an. 1120.*

Sub Dei Patris gratia, & Filii victoria, sub igne Sancti Spiritus refulget doni titulus: hæc fides est Catholica quam celebrat Christicola: qui credit sine dubio regnabit in perpetuo in ipsius Sanctæ Trinitatis nomine. Ego Urracha Regina, Adephonsi Principis filia, amore charitatis succensa, atque fide Christianitatis edocta, quæ per omnia sæcula est diffusa, indesinenter gratias Deo referimus per æterna sæcula. Amen. Etenim in omnibus creaturam nihil durable cernitur, nisi tantum quod spiritu regitur, quippe nimirum Reges & Principes, quibus hic mundus suo arbitrio dominantur, mortis mole grabantur, nam omnia mortalia morte necessario consequuntur, tunc purior pars cælestium virtutum divinis particeps efficiuntur, nam nequaquam apud nos tot insignia miracula declarentur, quæ ipse Creator per Sanctos suos operatus est ab exordio mundi, imo operabitur usque in finem, nisi fides eorum operibus decorata tantum sibi creditum cum feneratoris usura creatori suo unusquisque reddatur: nam scriptum est: *Date, & dabitur vobis*, quam Christus Dominus fidelium vita probatur, & *hilarem datorem Deus diligit*: Idcirco Ego jam suprafata Urracha Regina, vobis Domino & Patri nostro Pelagio Asturicensi Episcopo in honorem Sanctæ Mariæ semper Virginis, & omnium Sanctorum Dei, facio Kartulam donationis firmissima stipulatione subnixam, regali manu insignitam, necnon & Imperiali sigillo decoratam, in qua hæc edicta omnibus aperiuntur. Igitur dono, atque concedo vobis per remedium animæ meæ, & animæ parentum meorum, seu omnium fidelium defunctorum in

Astorica solo, quem mihi petistis, quod ab antiquis fuit locus Paganorum orationis quindecim titulum jure notati, quos modo nuncupant Carcer antiquus, & ut putamus, fuit Templum Paganorum: damus vobis ipso solo, & ad Sanctæ Mariæ semper Virginis, & ad ipsę Reliquiæ quæ in hac basilica sunt reconditę hereditario jure, & dislimitamus eum, & separamus ab alio nostro solo, & disponimus terminos inter Nos, & Vos, quinque cupos Civitatis, & vadit per ipsa platea, quæ est juxta ipso solo, quæ est de Sancti Vincentii directa via, quæ discurrit ad portam Sancti Michaelis, & exinde regreditur ad vario Sancti Aciscli, & exinde, directo tramite, per plateam quæ superius resonat; discurrente ad ipso postico majore subtrus casas de Petro Garcia de Posatella, & in medio, ex utraque parte, stat illum Palatium antiquum, quem Cives Civitatis ipsius vocitatur Carzer, ex utraque parte, via quæ discurrit ad portam Regis: hæc divisio infrascripta in honorem Sanctæ Crucis, atque omnium Sanctorum Ego condono post partem Sanctæ Mariæ, ut si ibi fuit simulacra dæmoniorum, Vos ad laudem Christi Domini nostri cum ædificetis, & omnes habitantes hodie infra istos terminos, vel etiam qui venerint, condonatum fuerit tam de me, quam de omnes homines salvum & incolumen serviat Sedi Sanctæ Mariæ. Idcirco adjicio, omnia Monasteria & hereditatibus, quæ injuste perdiderunt vestri antecessores in diebus avi mei Domini Regis Fredenandi, & Santia Reginae aviæ meæ, quia idcirco dignum videtur si injuste perdidistis, quod juste recuperetis; & est nomina illius, unum Sancti *Cosme & Damiani de Nuëtuo* cum adinventionibus suis ab integro: alter, Sancti *Petri de Forcellas*, quæ jacet in ribeira, cum adinventionibus suis ab integro: in territorio Astoricensi, Villas prænominatas *Castrello de Aleli* ab integro: *Valde Rege* ab integro cum suas jugarias: *Ilzinito* ab integro cum suas jugarias: *Matancia* ab integro cum suas jugarias. Sicut supradixi, ita confirmo regali manu per remedium animæ meæ, & pro animabus parentis mei D. mei Regis *Adephonsi*, & genitricis meæ *Domnæ Constantiæ Reginae*, nec-

non & avorum meorum, offero ad ipsum Sanctum locum Sanctæ Mariæ genitricis Domini nostri Christi, & Sanctæ Marthæ, & omnium Sanctorum Dei, quæ in hac basilica sunt reconditæ: & accepi de ipsa Ecclesia vasa argentea, & aurea apreciata ad duo millia & octuaginta & tres solidorum moneta medietate in roboratione. Quod si quisquam vel cuiuspiam tam magnus, quam humilis, tam Regia quam potens, quam nobilis vel ignobilis, quam quisquam fuerit, qui hanc meam devotionem infringere, vel inmundilare temptaverit, in primis auferat Dominus Noster Christus memoriam illius de corde ejus, & sit anathema in conspectu Dei Patris Omnipotentis, & Filii & Spiritus Sancti: sit etiam in conspectu Angelorum ejus & Martyrum anathema marenatha, id est, duplici confusione damnatus, & in hoc sæculo vivus absorbeat, sicut Datam & Abiron, terræ, & in hoc sæculo careat visu oculorum suorum & semper luceat pœnas in inferno cum diabolo & Angelis ejus in æterna damnatione, & pro damno temporali pareat quindecim libras ex purissimo auro à Domino qui Præsulem fuerit in ipso sancto loco, & hunc donum meum sit stabilitum & firmum ævo perhenni in sæcula cuncta. Amen. Facta series testamenti quotum quod fuit XVI. Kalendas Madii Era CLVIII. post acta millesima: Urracha Regina Adepnonsi Imperatoris filia hunc tenorem concessionis quem fieri elegi, & relegendem cognovi, roborem injeci, atque signavi. Adepnonsus Rex prolis Urrachæ Reginae confirmat. Sancia Infans filia ipsius Reginae confirmat. Domna Infans Celaira Soror Reginae confirmat. Sub Christi nomine Didacus Legionensis Episcopus conf: Sub Dei nomine auxilio Pelagius Ovetensis Episcopus conf: Sub Dei gratia Petrus Segoviensis Episcopus conf: Sub Dei virtute Pelagius Astoricensis Episcopus conf: Petrus Archidiaconus conf: Rubertus Archidiaconus conf: Petrus Archidiaconus conf: Suario Comes conf: Comes Fredenandus conf: Comes Rodericus conf: Sesnandus Astrariz conf: Ramirus Froilarii conf: Petrus Domenquiz conf: Joannes Petriz conf: Petrus Petri conf: Petrus Ramiriz notuit.

XXV.

Alphonsus VII. miracula quæ Deus in Templo Sanctæ Marthæ de Tera operabatur, refert, & à Ferdinando I. donata confirmat. Era 1167. an. 1129.

In nomine Sanctæ Trinitatis & individuæ unitatis Patris & Filii, videlicet & Spiritus Sancti, eligens quod bonum est, & reprobans, quod malum est, qui in unitate & Trinitate perfecta, unus manens in Trinitate, & sine fine consistens, Trinus in unitate, verus Deus & æternus, & immortalis atque invisibilis, regnans per nunquam finienda sæculorum sæcula. Amen. Sub ipsius imperio, & Beatissimæ Marthæ Virginis, & illius Matris auxilio, necnon & omnium Sanctorum quorum Reliquiæ reconditæ manent in Ecclesia quæ fundata est juxta rivulum qui dicitur *Tera*, Ego exiguus Famulus Dei Rex Adefonsus, nepos Adefonsi totius Hispaniæ Imperatoris beatæ memoriæ, qui fuit defensor Ecclesiarum, consolator viduarum, gubernator orphanorum, protector Clericorum, potens bellator, debellans acies Barbarorum, & destruens agmina Sarracenorum, in illius benedictæ & gloriosæ recordationis Regno, Ego jam suprædictus nominatus Rex Adefonsus, ejus prolis, & noviter armatus, magna infirmitate detentus, audiens magna miracula, & multas virtutes quas Deus fecit, necnon & facit per Virginem & Martyrem suam Beatissimam Martham, quod in Ecclesia sua reddit Dominus cæcis visum, surdis auditum, claudicantibus gressum, mancos curat, infirmos sanat, leprosos mundat, dæmones ab oppressis corporibus fugat, & etiam ligatos à vinculis ferreis ubicumque fuerint ligati liberat: Ego Rex Adefonsus jam sæpedictus, graviter & nimis infirmus, ista miracula, & virtutes, quæ ibi fiunt cognoscens, & ultimum diem judicii valde timens, in quo judicio Dominus noster Jesus Christus venturus est reddere justis & peccatoribus secundum opera sua, dicturus est impiis: *Ite maledicti in ignem æternum, qui præparatus est Diabolo & angelis ejus ab initio sæculi.* Væ illis omnibus qui

cum diabolo habebunt mansionem, erit incendium tormentorum suorum in sæcula sæculorum. Ut ego possim istas terribiles pœnas evadere, & cum benedictis ad dexteram Dei stare & illam gloriosam vocem Domini audire: *Venite benedicti patris mei possidete Regnum præparatum vobis à constitutione mundi* (O quam felices erunt illi qui vocem istam Domini meruerint audire, Regnum æternum possidere!) quod ego infelix & nimis peccator merear illam vocem Domini audire, & Regnum æternum possidere, una cum consensu & voluntate Comitis Domni Fredenandi, & cum consensu Magnatorum Palatii mei pro anima mea & remissione peccatorum meorum, necnon & parentum meorum, offero parva pro magnis, transitoria pro æternis. Offero & concedo Beatissimæ Marthæ Virgini, & omnibus Sanctis qui in Ecclesia sua venerantur, & Tibi Abbati Domino Joanni cum Canonicis tuis, qui sub gratia Venerabilis Patris Domni *Alonis* Asturicensis Ecclesiæ Monasterium illud tenes, offero & confirmo, atque concedo omnia quæcumque sunt, sive de Rengalengo, sive de Comdado, sive magna, sive parva, infra cautos quos proavus meus possuit Rex Fredenandus, beatæ memoriæ, id est, per cautos de termino de Vitriales, per illam veredam quæ discurrit de Castro Ferronio, & ad Carvalio, & quomodo venit per illam carralem, quæ venit de ipsa vereda ad Sancti Pelagi de Armentario Flainiz, & deinde ad Carrale de Comdesa, & tornat inde per ipsam veredam quæ discurrit ad Villa Aceif, & deinde per terminum de Axarifes, & includit in ipsa vereda. Et non prætermitto nullo omnino qui in istos terminos vel cautos disturbance faciat, nec in magno, nec in modico pro nullo reatu vel naufragio. Quod si aliquis homo fuerit qui talia commiserit, vel eos infringerit, à parte Monasterii, vel qui vocis pulsaverit, sive à parte Regis, qui ipsa terra imperaverit, ex purissimo auro quingentos morabitanos componat, & sit anathema marenatus, id est, duplici damnatione confusus, & sit excommunicatus, & à fide Christi separatus, & cum Juda traditore Domini lugeat pœnas in æterna damnatione. Et hunc factum meum sit stabile

avo perhenni, & sæcula cuncta Amen. Facta Cartula Testamenti hujus die & quorum quod X. Calendas Julias Era MCLXVII. (*) Ego Rex Adefonsus totius Hispaniæ Imperator hunc tenorem concessionis quem facere jussi, manu mea roboravi & confirmavi. Loco signi. ✠ Sub Christi nomine Ego Rex Adefonsus conf. = In nomine Trinitatis Ego Alo Dei nutu Astoricensis Episcopus, conf. = Sub Imperio Divinæ Majestatis Comes Domnus Fredenandus conf. = Gueda Mendiz, conf. = Odoario Guedaz, conf. = Godino Luz, conf. = Anaia Citiz, conf. = Petro Didaz, conf. = Martino Anaiaz, conf. = Pelagio Moniz, conf. = Petrus Obequiz, conf. = Petrus Telliz Presbyter, conf. = Pelagius Petriz Presbyter, conf. = Fernando Fernandi Presbyter, conf. = Santius Presbyter notuit, conf. =

XXVI.

Confirmatio eorum quæ Urraca Regina, & ejus F. Alfonsus VII. Ecclesiæ concessere Asturicensi. Era 1174. an. 1136.

Sub Dei nomine, & ejus gratia, Ego Adefonsus nutu Dei Hispaniæ Imperator, una cum conjuge mea Imperatrice Domna Berengaria, grato animo & voluntate mea spontanea, nemine cogente, facio Kartam firmam & stabilem Deo, & Sanctæ Mariæ cujus Ecclesia fundatur in Asturica, & vobis Domno Roberto Asturicensis Ecclesiæ Episcopo, & dono vobis & concedo illas Villas quas mater mea D. Urraca totius Hispaniæ Regina (scilicet: Castello: Valde Rey: Matanza, & Encinedo) Ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Asturica pro animæ suæ, & peccatorum suorum redemptione donavit, & concessit. Præterea dono & confirmo vobis illas Villas videlicet: Pozola: Vilar de Rey: Monfrontin: Prato de Rey: Villa de Sab: quas Ego in tempore Domni Alonis Astoricensis Episcopi Ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Asturica pro Dei amore & peccatorum meorum redemptione donavi & concessi. Dono etiam & concedo vobis & Ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Asturica illud Monasterium Sancti Cosmæ & Damiani de Nuçtoso cum omnibus apendiciis & pertinentiis suis, quod mater mea

H h

præ-

(*) Forte 1166. scriptum in originali: anno 1128.

præfata Regina dedit & concessit jam dictæ Ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Asturica, has Villas superius nominatas, cum omnibus terminis & intrantibus & exitibus suis, cum montibus & vallibus, cum aquis & fontibus, cum terris & vineis, cum pratis & pascuis, & molendinis, & cum omnibus quocumque loco fuerint pertinentiis dono & concedo Asturicensi Ecclesiæ Sanctæ Mariæ, & vobis D. Roberto ejusdem Ecclesiæ Episcopo, tali tenore, scilicet ut illas vos & successores vestri libere & ingenue jure possideatis hereditario. Si quis vero de meo genere vel alieno hoc meum factum ausu dirumperit nefario, sit à Deo & Sanctis ejus maledictus, & in inferno cum Juda proditore, qui Dominum & Magistrum suum tradidit, perpetuæ damnationi subjectus, & si de prædictis hereditatibus violenter & injuste aliquid prendiderit, prædictæ Ecclesiæ & ejusdem Episcopo in duplum, & simili loco reddat, & pectet Imperatori centum libras auri purissimi. Facta Karta & roborata in Burgis VI. Nonas Octobris, Era MCLXXIII. *Guidone Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinali & Legato, eo tempore in Burgis Concilium celebrante, & Adephonso Imperatore imperante in Toledo, & Legione, in Saragoza, in Navarra, Castella, & Galicia: Ego Adephonsus Imperator hanc Kartam jussi fieri, & factam, manu mea roboravi & confirmavi in anno secundo, quo Coronam Imperii primitus in Legione recepi.* Domina Sancia Infans Imperatoris germana confirmat. = Domna Elvira Infans Imperatoris amita conf. = Guido Romanæ Ecclesiæ Cardinalis & Legatus conf. = Didacus Compostellanus Archiepiscopus conf. = Petrus Legionensis Episcopus conf. = Petrus Palentinus Episcopus conf. = Petrus Secoviensis Episcopus conf: Berengarius Salmanticus conf: Comes Rodericus Gonsalvez conf: Comes Rodericus Martiniz conf: Comes Rodericus Gomez conf: Comes Gonsalvus Pelaiz conf: Comes Armengolth de Urgel conf: Comes Lop Diez conf: Guter Ferrandez Majordomus conf: Almarricus Alferiz conf: Rodericus Ferrandiz conf: Lop Lopez conf: Ramirus Florez conf: Poncius de Cabrera conf: Ferrandus Guterrez Merinus in Legione conf: Diego Monioz Merinus in Carriõne conf: Michael Feliz Merinus in Burgis conf: Guter Erez conf.

conf: Ordonio Ordonniz conf: Pelagius Captivus conf:
Martinus testis: Joannes testis: Petrus testis = Geraldus
scripsit hanc Kartam jusu Magistri Hugonis eo tempore
cancellarii Imperatoris.

XXVII.

*Concordia ab Imperatore & Archiepiscopo Toletano stabilita super
controversiam de Parochiis inter Arnaldum, Asturicensem,
& Martinum Auriensem, Episcopos.*

Era 1188. an. 1150.

Adephonsus Dei gratia Hispaniæ Imperator, & Raymun-
dus Toletanæ Sedis Archiepiscopus, & Hispaniarum Primas,
cui commissum erat à D. Papa Eugenio III. controversiam, quæ
erat inter A. Asturicensem, & M. Auriensem Episcopos
super Tibres & Caldelas, & Roureda, consilio B. Salma-
ticensis, & S. Zamorensis, & M. Ovetensis Episcoporum,
& D. R. Consulis, qui terras illas tenebat, & P. Consu-
lis Majoris domus Imperatoris, & multorum bonorum vi-
rorum qui aderant, sic terminaverunt, scilicet: ut Aurien-
sis Episcopus totas Caldelas, sicut rivus Naviolæ discur-
rit in Silum, jure Episcopali possideat in perpetuum, scep-
ta Ecclesia Sancti Joannis de Camba cum Malburgeth, &
Capella sua, quæ est ibi, & cum tota parrochia sua, quæ
est hereditas & possessio Asturicensis Ecclesiæ: & excep-
tis his duabus Ecclesiis cum suis parochiis Sancto Petro
de Caldelas, & Sancto Petro de Naviola, quas Eccle-
sias cum suis parochiis Episcopus Asturicensis jure Epis-
copali in perpetuum possideat, simul cum totis Tibris &
Roureda; tali tamen tenore, ne altera alteram super hoc
deinceps inquietet Ecclesiam, nec suos recipiat interdic-
tos. Quicumque igitur hanc pacis confirmationem inter
utramque Ecclesiam infringere temptaverit, sit anathema,
& Romanæ Curix reus, & insuper Regiæ parti pectet quin-
gentas marcas argenti. Facta Karta Era MCLXXXV III.
VIII. Kalendas Februarii, tertio anno post captionem Bae-
ciæ, & Almarix, regnante Domno A. Imperatore in Legio-
ne, & Toletis, & Gallecia, & Castella, & in tota His-
pania imperante cum filiis suis Santio atque Fernando. Ego
Adephonsus totius Hispaniæ Imperator hanc confirmatio-
nem pacis inter utramque Ecclesiam propria manu roboro,

atque confirmo. Hæc Karta conventionis & pactionis facta fuit apud Zamoram, & confirmata fuit apud Palentiam. Ego R. gratia Dei Toletanæ Sedis Archiepiscopus confirmo: Ego R. Palentinæ Sedis Episcopus conf: Ego M. supradictus Ovetensis Sedis Episcopus conf: Ego M. Auricensis Episcopus conf: Ego B. Salmantinus Episcopus conf: Ego J. Secoviensis Episcopus conf: Ego A. Asturicensis Episcopus conf: Ego S. Zemorensis Episcopus confirmo. = Fernandus Archidiaconus & Prior = Arias Cantor = Archidiaconus Nunnus Pelaiz = Archidiaconus Nunnus Suarez = Archidiaconus J. = Pelagius Calvus Sacrista = Ego Forto Capellanus D. R. Toletani Archiepiscopi & Hispaniarum Primatis propria manu mea scripsi Kartam istam.

XXVIII.

Monasterii Sancti Martini de Castanearia libertas ab Episcopo Petro Christiano, & Capitulo Asturicensi.

Era 1192 ann. 1154. corroborata

Ex originali Scriptura in archivio ipsius Monasterii.

In nomine Domini nostri Jesu-Christi. Notum sit omnibus tam posteris, quam præsentibus, quod Adefonsus Dei gratia Hispaniæ Imperator mihi Petro, cognomento Christiano, Monacho, annuente Domino Arnaldo Asturicensi Episcopo Monasterium Sancti Martini de Castineria, quod est in Sanabria positum inter lacum, & montem qui dicitur Sispiacium cum antiqua dignitatis suæ libertate contraxit. Libertas autem talis fuisse dinoscitur à Sanctis Patribus confirmata, à majoribus posteris tradita, mihi quoque ab Imperatore concessa. In ordinando Abbate sive eligendo secundum Regulam Beati Benedicti liberam habet electionem: in eodem benedicendo, absolutam consecrationem. Ad Sinodum sive Concilium venire non angariatur (1) Cessantibus etiam ceteris Ecclesiis in universo Episcopatu à divino officio, cessare non cogitur. Nulla illi temporalis commodi exactio à quoquam imponitur, nec in decimis, nec in primitiis, aut tertiis, seu procurationibus quæ à ceteris Ecclesiis Episcopo vel Archidiaconis moris est exhiberi. Hanc igitur libertatem ut in perpetuum firma &

il-

(1) Angariatur, id est, non compellitur.

illibata permaneat, ego Petrus Dei gratia Astoricensis Episcopus cum consensu Capituli nostri presentis scripto corrobore. Si qua ergo in posterum Ecclesiastica, secularisve persona hanc memoratam Ecclesie dignitatem aliquatenus violare vel minuere presumpserit, a Sancta Ecclesia & a Corpore Domini nostri Jesu-Christi & Regno ejus segregatus, nisi velociter resipuerit, aeternaliter anathema permaneat, & cum Juda proditore aeternas in inferno poenas patiatur: hoc tamen scripto plenam in supradictis obtinente firmitatem. Facto apud Astoricam firmitatis Testamento VI. Kls Februarii Era M.C.L.XXXX.II. Imperante Domino Adelfonso Imperatore cum Imperatrice Domna Richa in Legionne, Toletto, Gallacia, Saragoza, Baecia, & Almaria. Regnante Rege Sancio Imperatoris filio in Castella. Rege Fernando ejusdem Imperatoris filio regnante in Gallacia. Rege Sancio de Navarra, & Comite Raimundo de Barcelona Vassalli Imperatoris. Comite Domno Poncio Major-domino Imperatoris. Roderico Gonzalviz Majorino Imperatoris in Legionne & Coianca. Comite Poncio & Comite Ramiro tenentibus Astoricam. Johanne Dei gratia Tolerano Archiepiscopo & Primare. Johanne Dei gratia Bracharensi Archiepiscopo. Johanne Dei gratia Legionensi Episcopo. Martino Dei gratia Ovetensi Episcopo. Johanne Dei gratia Lucensi Episcopo. Stephano Dei gratia Zemorensi Episcopo. Ego Petrus suprafatus Dei gratia Astoricensis Episcopus hoc firmitatis scriptum quod cum consensu Prioris & Archidiaconorum totiusque nostri Capituli fieri jussi manibus propriis roboro & confirmo ac signum facio. ✠

[*Quatuor distincte ordinibus subscriptiones: scilicet.*]

1 Didacus Carzedensis Abbas conf. Pelagius Sancti Petri de Montibus Abbas conf. Johannes Sancti Andreae Spinarensis Abbas conf. Martinus tenens Monasterium Sancti Andreae de Algodorio conf. Berengarius tenens Monasterium Complutense conf.

2 Pelagius Astoricensis Ecclesiae Prior tenens Monasterium Sancti Jacobi Pinnæ Albæ conf. Joannes Archidiaconus conf. Matthæus Archidiaconus conf. Gundisalvus Archidiaconus conf. Garsias Cantor conf. Pelagius Magister Scholarum conf.

3 Fernandus Archidiaconus conf. Petrus Archidiaconus conf. Guterius Archidiaconus conf. Arnaldus Sacrista conf. Martinus minor Prior conf.

4 Pelagius minor Cantor conf. Pelagius tenens Sanctam Leocadium conf. Martinus tenens Sanctum Andream conf. Rostannus tenens Sanctum Cosmam de nocturno conf. W. tenens Monasterium Sancti Dicitini conf. Nunnus tenens Ecclesiam Hospitalis de Fonte Fabbaton conf.

Petro testis. Pelagio test. Joannis test. Facundus Canonicus Sanctæ Mariæ scripsit. *Hi quatuor in fine cujusque ordinis singuli subscribunt. In medio sigillum pendet Episcopi sub hac forma.*

XXIX.

Imperator Alphonsus VII. Episcopo donat Asturicensi Tertias de
Lampreana, & Villafasila.

Era 1192. ann. 1154.

In nomine Domini Amen. Quanto divitiis, & possessionibus abundantius quisque videtur afluere, tanto de his quæ possidet, Deo & veris Dei cultoribus pro salute anime suæ & peccatorum suorum remissione largius debet impendere juxta illud Apostoli: *Facite bonum ad omnes, maxime autem ad domesticos fidei*: Ea propter Ego Adefonsus Hispaniæ Imperator una cum uxore mea Imperatrice Domna Ricca, & cum filiis meis Santio, & Fernando, pro amore Dei, & pro animabus parentum meorum, & peccatorum meorum remissione facio Kartam Donationis, & Textum firmitatis Deo, & Ecclesiæ Sanctæ Mariæ Asturicensi, & vobis Episcopo Domno Petro, & omnibus ejusdem Ecclesiæ successoribus vestris, ut ab hac die secundum Sanctam Canonum institutionem dent vobis *Tertias* de tota terra *Lampreana*, & de *Villafasila*, & hoc facio ut ab hac die habeatis, & possideatis vos, & omnes successores vestri tertiam partem integre omnium decimarum jure hereditario in perpetuum. Si vero aliquis homo meum factum rumpere temptaverit, sit maledictus & excommunicatus, & cum Juda traditore Domini in inferno damnatus, & peccet Regiæ parti mille morabetinos. Facta Karta in Salmantica Era m. c. lxx. ii. & quatum VIII. Idus Januarij imperante ipso Adefonso Imperatore, Toleti, Legionis, Galleciæ, Castella, Najara, Saragocia, Baezia, & Almaria, Comes Barchiloniæ, & Santius Rex Navarrae, Vasalli Imperatoris. Ego Adefonsus Imperator Hispaniæ hanc Kartam quam fieri jusi, manu mea roboro: Rex Santius filius Imperatoris conf: Rex Fernandus filius Imperatoris conf. Comes Almanricus tenens Baeziam conf: Comes Fernandus Galleciæ conf: Ermegaudus Comes Urgelli conf: Comes Pontius Maiordomus Imperatoris conf: Guter Fernandez conf: Comes Ranemirus Froilaz conf: Garcia Garciaz de Aza conf: Comes Petrus Adefonsus conf: =

Nunnus Petriz Alferiz Imperatoris conf. = Alvarus Rudri-
 guiz conf. = Joannes Tolctanus Archiepiscopus & Hispani-
 a Primas conf. = Pelagius Beati Jacobi electus conf. =
 Vincentius Secobiensis Episcopus conf. = Martinus Auri-
 ensis Episcopus conf. = Enigus Abilensis Episcopus conf.
 = Martinus Ovetensis Episcopus conf. = Joannes Oxomensis
 Episcopus conf. = Joannes Lucensis Episcopus conf. = Pe-
 trus Segontinus Episcopus conf. = Joannes Legionensis Epis-
 copus conf. = Bictorius Burgensis Episcopus conf. = Ray-
 mundus Palentinus Episcopus conf. = Joannes Fernandiz
 Canonicus Ecclesiæ Beati Jacobi, & Notarius Imperatoris,
 scripsit.

XXX.

*Ferdinandus II. Legionis Rex, Ecclesiæ Asturicensis Refectoria
 donat territorium Boetia, & Ecclesiam de Lagonas.*

Era 1208. an. 1170.

In nomine Domini nostri Jesu-Christi Amen. Inter ce-
 tera quæ Regiam Majestatem decorare videntur summa &
 præcipua virtus est Sancta loca & religiosas personas di-
 ligere & venerari, & eas largis ditare muneribus, atque
 in prædiis & possessionibus ampliare. Eapropter Ego Do-
 minus Fernandus Dei gratia Hispaniarum Rex, una cum
 uxore mea Regina Domna Urraca per scriptum donationis
 firmissimum in perpetuum valiturum do Deo, & Eccle-
 siæ Sanctæ Mariæ Sedis Astoricensis Refectorio, quidquid
 juris tam in vineis, quam in pratis, tam in hominibus,
 quam in terris cultis & incultis, quam etiam in aliis ha-
 beo, vel habere debeo in territorio Boetiæ, locis certis:
 in Palatio de Rivo: in Congusto, & in Lampseyros, &
 in Coberana: in Rodanelo. Et hoc facio pro remedio ani-
 mæ meæ, & parentum meorum, & interventu dilecti nos-
 tri Domni *Fernandi* ejusdem Sedis Venerabilis Episcopi,
 necnon & ut ipsius Ecclesiæ Canonici hujus donationis nos-
 træ bonis ad refecionem suam adjuti singulis annis pro in-
 columitate personæ, & Regni nostri conservatione in vita
 nostra sacrificium Deo cum precibus offerant. Post obitum
 vero nostrum singulis annis una die Anniversario pro anima

nostra perpetuo celebrent. Prædictas itaque hereditates ab integro cum omni jure & voce Regali commemorato Refectorio damus atque captamus per terminos suos, & jure hereditario in perpetuum habendas, concedimus. Addicimus insuper Vobis prædicto Episcopo, & Ecclesiæ vestræ Ecclesiam de Lagonas cum omnibus suis directuris, ut jure hereditario in perpetuum possideatis vos atque subcessores vestri. Si vero aliquis hoc meum datum vel cautum irrumpere præsumpserit, iram Dei Omnipotentis, & Regiam indignationem incurrat, & pectet sex mille solidos. Et hoc scriptum semper sit stabile & firmum. Facta Carta in Taurro 15 Calendas Novembris Era MCCVIII. anno ab Incarnatione Domini 1170. regnante Rege Domno Fernando Legione, Extrematura, Galletia, & Asturiis. Ego Dominus Fernandus Dei gratia Hispaniarum Rex hoc scriptum proprio robore confirmo. Petrus Dei gratia Compostellanae Ecclesiæ Archiepiscopus conf. = Joannes Legionensis Episcopus. = Gonzalvus Ovetensis Episcopus. = Joannes Lucensis Episcopus = Stephanus Zemorensis Episcopus. Petrus Salamantinus Episcopus. = Joannes Mindoniensis Episcopus. = Joannes Tudensis Episcopus. = Dominicus Calabriensis Episcopus. Comes Urgelius Majordomus Regis. = Comes Rodericus dominans in Sarria. = Comes Gomez in Trastamar. = Comes Afonsus in Asturiis. = Fernandus Roderici in Legione. = Alvarus Roderici. = Goterus Roderici. = Petrus Roderici. = Garsia Ramiri Signifer Regis. Ego Pelagius Goterri Notarius Regis, per manum Petri de Ponte scripsi, & confirmo.

XXXI.

Privilegium Ferdinandi II. Ecclesiæ Asturicensi anno 1170. concessum, & à S. Ferdinando roboratum Era 1269.

ann. 1231.

Per præsens scriptum tam præsentibus, quam futuris notum sit, ac manifestum, quod ego Fernandus Dei gratia Rex Castellæ, & Toleti, Legionis & Galleciæ inveni Privilegium Abi mei Serenissimi Regis Dopni Fernandi, &

à Patre meo illustrissimo Rege Dopno Alfonso confirmatum, conditum in hunc modum. In nomine Domini nostri Jesu Christi amen. Inter cetera quæ Regiam Majestatem decorare videntur summa & præcipua virtus est Sancta loca & religiosas personas diligere, & venerari, & eas largis ditare muneribus, atque in prædiis, & possessionibus ampliare: hinc est quia Ego Dopnus Ferrandus Hispaniarum Rex, una cum uxore mea Regina Dopna Urraca, per scriptum firmissimum in perpetuum valiturum, do, & delibero Domino & Ecclesiæ Sanctæ Mariæ Sedis Astoricensis, omnem vocem, & caracterium, & quidquid juris regalis habemus, vel habere debemus, in Ecclesia Sanctæ Leocadiæ; & in omnibus pertinentiis suis, videlicet in Toronello, in Nuvenallo, in Verceo, in Masso, in Villamartin, in Villarino, in Langro, & in omnibus aliis locis quæ ad jus præfata Ecclesiæ pertinent ab hac die, & deinceps libitum, & absolutum, quidquid superius determinavimus prænominatæ Ecclesiæ Astoricensi in perpetuum habendum donamus, & jure hereditario concedimus, & Regio munimine cautamus: & hoc totum facimus pro remedium animarum nostrarum, & parentum nostrum, intuitu quoque Magistri Buidonis fidelis nostri, qui nobis in Curia Romana fidele servicium exhibuit. Si quis igitur tam de genere nostro, quam de alieno hoc nostrum voluntarium factum irrumpere temptaverit, iram Dei Omnipotentis, & Regiam indignationem incurvat, & cum Juda Domini proditore in inferno sit damnatus, & pro temerario ansu parti Regiæ & commemoratæ Sedi centum libras auri persolvat, & quæ invaserit eidem Sedi in quadruplum reddat, & hoc scriptum semper maneat firmum; præcepta est autem hæc Carta fieri apud Allerici, mense Februarii; Era millesima ducentessima octava; & anno quo idem Serenissimus Rex Dopnus Ferrandus Regem Portugalem apud Badaloz victoriosissime cepit.

Et Ego siquidem prænominatus Rex Ferrandus, una cum uxore mea Beatrice Regina, & cum filiis nostris Alfonso, Frederico Fernando, & Henrico ex assensu, & beneplacito Reginæ Domine Berengariæ genitricis meæ, confirmo perpetuo, & concedo Deo, & Ecclesiæ Astoricensi, vobisque Domino Nunio, ejusdem instanti Episcopo, & vestris successoribus, supradictum Privilegium, mandans

dans, & firmiter statuens, quod inviolabiliter observetur, ut hæc meæ confirmationis & concessionis pagina rata, & stabilis omni tempore perseveret. Si quis vero hanc Cartam infringere, seu in aliquo diminuere præsumperit, iram Dei Omnipotentis plenarie incurrat, & Regiæ parti mille aureos in cauto persolvat, & damnum super hoc illatum prædictæ Ecclesiæ restituat duplicatum. Facta Carta apud Vallem Olivetiom secundo die Novembris, Era millesima ducentessima sexagesima nona. Et Ego supra-dictus Rex Fernandus regnans in Castilla, & Toledo, Legionem, & Gallecia, Badaloz, & Baecia, hanc Cartam quam fieri jusi manu propria roboro, & confirmo. Rodericus Toletanæ Sedis Archiepiscopus Hispaniarum Primas conf. Infans Dopus Alfonsus frater Domini Regis. Bernaldus Compostelanae Sedis Archiepiscopus. Mauricius Burgensis Episcopus. Tellius Palentinus Episcopus. Bernardus Segobiensis Episcopus. Dominicus Abulensis Episcopus. Lupus Segontinus Episcopus. Gonzalvus Conchen-sis Episcopus. Joannes Calagurr. Episcopus. Placentina Ecclesia vacat. Joannes Oxomensis electus, Domini Regis Chancellarius. Alvarus Petri. Rodericus Gonzalvi. Garsias Ferrandi. Guillelmus Gonzalvi. Telius Alfonsi. Didacus Martini. Rodericus Roderici. Alfonsus Suarii. Rodericus Legionensis Episcopus. Nunius Asturicensis Episcopus. Michael Lucensis Episcopus. Martinus Zemorensis. Episcopus. Martinus Salamantinus Episcopus. Martinus Minduniensis Episcopus. Stephanus Tudensis Episcopus. Rodericus Gomez. Rodericus Ferrandi. Ramirus Flores. Didacus Froilaz. Rodericus Froilez. Petrus Pontii. Fernandus Guterriz. Fernandus Juannis. Alvarus Rodrici maior-merinus in Castilla. Santius Pelagii maior Merinus in Gallecia. Garsias Rodrici maior Merinus in Legionem confirmat.

XXXII.

Confirmatio & expressio hereditatum Sedis Asturicensis per Alphonsum IX. Era 1226. (an. 1188.) ab Alphonso X. confirmata.

Era MCCXCIII.

an. 1255.

Conozuda cousa sea à todos los homes que esta Carta viren, como you Don Alfonso, por la gratia de Dios Rey de Castilla, de Toledo, de Leon, de Gallicia, de Sevilla, de Cordoba, de Murcia, de Jaen, vi Privilegio del Rey Don Alfonso miou Abuelo feycho en esta guisa: *Cum inter cetera quibus Regis impletur officium, seu quæ Regiam exhornant dignitatem, primum & precipuum est, quod & regnare vere, est Deo servire, & personas religiosas, ac Sancta ejus loca diligere & venerari, & largis beneficiis ampliare, ut temporalia largiens aterna premia consequatur: idcirco Ego Rex Domnus Adfonsus, una cum matre mea Regina Domna Urracha, per hoc scriptum in perpetuum valiturum notum facio presentibus & futuris, quod libero & concedo, ac confirmo Deo, & Ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Astorica, & vobis Domino Fernando ejusdem Sedis Episcopo, cum Capitulo vestro & successoribus vestris in sempiternum, omnes donationes, & incartationes, & confirmationes quæ eidem Ecclesiæ, & vobis, & antecessoribus vestris sunt concessa ab omnibus abis meis, parentibus, & etiam à patre meo Domino Fernando præter Villam de Genestatio, quam mihi recipio, de qua etiam vobis & Ecclesiæ vestra concedo similiter, & confirmo Ecclesiam ipsam cum suis domibus, casaribus, decimis, & duabus jugariis: & cum hoc quasdam supra memoratarum donationum possessiones in hoc scripto exprimere dignum duxi. In primis Furnum de Villa-franca, Rengalengum de Salas, Pontem de Buyeza cum suis directuris, Rengalengum de Congosto, deinde Regum de Ambroz, cum Hospitali Sancti Joannis de Irago, & cum casa de Molina, Ecclesiam de Campo cum suis directuris; Castellum de Cabrera cum suis directuris: totam Zepedam cum suis directuris: decimam partem de pedagio Astoricense: Benefacturias de Valle Cavata: Ecclesiam de Laguna, de Nigrellis cum suis directuris. Ecclesiam Santa Maria de Ripa de Orvego cum suis directuris: Tertias Ecclesiarum*

de

de Valle Ornie, Casam quam dedit Pelagius Captivus ad opus
 luminaris Ecclesie, Morales, & Moldegues de Valle Viridi cum
 suis omnibus directuris: Villam Ceph in ripa de Tera cum cete-
 ris aliis, si que preter supranominatas potuerint inveniri. Prae-
 terea aufero de terra vestra Maiorinum & Saionem Regium,
 sicut id à predecessoribus meis dignoscitur impetrasse. Hoc autem
 facio ob remedium animæ meæ, & Patris mei, & Avorum meo-
 rum, & quia partem volo habere orationum, & obsequiorum,
 que in prædicta Sede à Christi fidelibus Domino exhibentur. Si
 quis igitur tam de meo genere, quam de alio, hoc factum
 meum spontaneum voluerit revocare, & hanc Cartam infringere,
 iram Dei omnipotentis habeat & Regiam indignationem incurrat,
 & quantum invasserit duplet, & pro temerario ausu Regiæ par-
 ti mille morabetinos in pœnam persolvat; & tandem maledictus &
 excommunicatus cum Datam & Abiron sanctuarii Domini infestato-
 ribus, & cum Juda Domini proditore pœnas in inferno luat eter-
 nas. Facta Carta apud Taurum pridie Calendas Maii sub Era
 MCCXXVI. regnante Rege Domino Adfonso filio Regis Domini
 Fernandi, Legionæ, Galletia, & Extrematura. Ego Rex Dominus
 Adefonsus hanc Cartam proprio signo & sigillo roboro & confir-
 mo. Et you sobre dicho Rey Don Alfonso, regnant en uno
 con al Reyna Domna Yolant mi mugier, & con mis fijas la
 Infant Domna Berenguela, è la Infant Domna Beatriz, en
 Castiella, en Toledo, en Leon, en Galliza, en Sebilia,
 en Cordova, en Murcia, en Jaen, en Baeza, en Bada-
 lloz, & en el Algarve, outorgo este Privilegio, è confir-
 molo, & mando que vala, asi como valio en tiempo del
 Rey Don Fernando mio Padre. Fecha la Carta en Burgos
 por mandado del Rey el primer dia de Enero en Era de
 MCCXCIII. anos, en el ano que Don Odoarte, filio pri-
 mero & heredero del Rey Enrich de Anglaterra, recebio Caba-
 lleria en Burgos de el Rey Don Alfonso el sobredicho. Don Al-
 fonso de Molina la confirma. Don Frederich la conf. =
 D. Enrich la conf. = D. Manuel conf. = D. Fernando
 conf. = D. Felip electo de Sibilia conf. = D. Sancho elec-
 to de Toledo conf. = D. Juan Arzobispo de Santiago la
 conf. = D. Aboabdille, Abenazar Rey de Granada conf. =
 D. Mahomat Abennahomat Abenhut Rey de Murcia conf. =
 D.

D. Abennahpoth Rey de Niebla, Vasallo del Rey, conf. =
 D. Gaston Vizconde de Beart, Vasallo del Rey conf. =
 D. Gui Vizconde de Limoges, Vasallo del Rey la conf. =
 D. Aparicio Obpo de Burgos la conf. = La Iglesia de
 Palencia Vaga = D. Remondo Obpo de Segovia la conf. =
 D. Pedro Obpo de Segonza la conf. = D. Gil Obpo de
 Osma conf. = D. Mathé Obpo de Cuenca conf. = D.
 Beneito Obpo de Abila conf. = D. Aznar Obpo de Ca-
 lahorra conf. = D. Lope electo de Cordoba conf. = D.
 Adan Obpo de Placencia conf. = D. Pasqual Obpo de Jaen
 conf. = D. Frey Pedro Obpo de Cartagena conf. = D. Pe-
 drivanes Maestre de la Orden de Calatrava conf. = D. Nun-
 no Gonzalez conf. = D. Alfonso Lopez conf. = D. Ro-
 drigo Gonzalez conf. = D. Simon Roiz conf. = D. Al-
 fonso Tellez conf. = D. Ferrant Roiz de Castro conf. =
 D. Pedro Nunez conf. = D. Nunno Guillemmez conf. =
 D. Pedro Gozman conf. = D. Rodrigo Gonzalez el ni-
 ño conf. = D. Rodrigo Alvarez conf. = D. Ferrant Gar-
 cia conf. = D. Alfonso Garcia conf. = D. Diago Gomez
 conf. = D. Gomez Roiz conf. = D. Martin Ferrandez elec-
 to de Leon la conf. = D. Pedro Obpo de Oviedo la
 conf. D. Pedro Obispo de Zamora conf. = D. Pedro Obpo
 de Salamanca la conf. = D. Pedro Obpo de Astorga
 conf. = D. Leonart Obpo de Ciudad conf. = D. Miga-
 yel Obpo de Lugo conf. = D. Juan Obpo de Orens conf. =
 D. Gil Obpo de Tuy conf. = D. Juan Obpo de Mendo-
 nado conf. = D. Pedro Obpo de Coria conf. = D. Frey
 Robert Obpo de Silves la conf. = D. Pelai Perez Mes-
 tre de la Orden de Santiago conf. = D. Rodrigo Alfonso
 conf. D. Martin Alfonso conf. = D. Rodrigo Gomez
 conf. = D. Rodrigo Frolez conf. = D. Johan Perez conf. =
 D. Ferran Ibanez conf. = D. Martin Gil conf. = D. An-
 dres Pirtiguero de Santiago conf. = D. Gonzalvo Rami-
 rez conf. = D. Rodrigo Rodriguez conf. = D. Alvar Diaz
 conf. = D. Pelay Perez conf. = Diago Lopez de Salce-
 do, Merino Mayor de Castiella conf. = Garcia Suarez,
 Merino Mayor del Reyno de Murcia conf. = Mestre Fer-
 nando Notario del Rey en Castiella conf. = Rui Lopez
 de

de Mendoza, Almirante de la Mar conf. = Sancho Martinez de Xodar, Adelantado Mayor de la Frontera conf. = Garcia Perez de Toledo, Notario del Rey en Andalucia conf. = Gonzalvo Moran, Merino Mayor de Leon conf. = Rui Suarez, Merino Mayor de Galliza conf. = Suero Perez, Notario del Rey en Leon la conf. = D. Juan Garcia, Mayordomo de la Corte del Rey conf. = El Alfercia del Rey, vaga. = Alba Garcia de Fromesta la escribio el ano tercero que el Rey Don Alonso regnou, la conf.

XXXIII.

*Gratia & libertates ab Alphonso IX. concessæ Petro Franco, Canonico Asturicensi, & Hospitali ab eo in honorem S. Thomæ Cantuariensis ædificato. Era 1233.
ann. 1195.*

In nomine Domini nostri Xpi Amen. Catholicorum Regum est Sancta loca diligere ac venerari, & illa amplis ditare muneribus, & largis ampliare beneficiis, ut dantes temporalia, æterna valeant adipisci. Ea propter Adefonsus Rex Legionis universis per Regnum meum constitutis notum facio, quod recipio in Commendam meam & defensionem Petrum Francum Astoricensem Canonicum, alupnum Patris mei, & clericum meum, & vasallum; similiter recipio in custodiam meam Hospitale suum, quod ædificavit extra muros Astoricæ ad portam Episcopi, in honorem Sancti Thomæ Cantuariensis Archiepiscopi, quod etiam ædificatum est pro anima Patris mei venerabilis Regis Ferdinandi, cum casis suis, & hereditatibus, cum omnibus rebus suis, tam movilibus, quam immovilibus, & cum omni eo quod modo habet vel habebit de cetero: etiam libero illud Hospitale & clericum meum & vasallum Petrum Francum Canonicum de pecto, petito, fossato, fossataria, de omni foro, & faciendaria, & de toto foro Regio. Cauto etiam prædictum Hospitale, quod nullus de cetero pro aliqua voce vel calupnia in illud vel in hereditates suas violenter audeat intrare, seu inde aliquid prendere,

dere, vel alienare. Hujus autem libertationis & excusationis incartationem facio Petro Franco Clerico meo & vasallo, & Hospitali suo, quod ædificavit in honorem Sancti Thomæ Cantuariensis Archiepiscopi ob remedium animæ meæ, & pro anima Patris mei Domini Ferdinandi, & pro bono servitio quod in suprascripto Hospitali Deo jugiter exhibetur, cujus partem, auxiliante Domino, desidero promereri. Si quis igitur istud factum meum spontaneum infringere temptaverit, sit maledictus & excommunicatus, & cum Juda proditore Domini, Datan & Abiron, quos vivos terra obsorbuisset, poenas sustineat perpetuas, & Regiæ parti & Hospitali duo millia aureorum persolvat. Facta Carta apud Beneventum Mense Madii sub Era MCCXXXIII. regnante Rege Adefonso Legionense, Gallecia, Asturiis, & Estremis Dorii. Ego Rex Dominus Adefonsus hanc Cartam libertationis & incartationis quam facere mandavi Petro Franco Vasallo meo, & Hospitali suo, perpetuo robore confirmo. = Petrus Compostellanus Archiepiscopus confirmat. = Manricus Legionensis Episcopus confirmat. = Lupus Astoricensis Episcopus confirmat. = Comes Guinez dominans in Trastamar confirmat. = Comes Fernandus in Limia confirmat. = Fernandus Garsia majordomus Regis confirmat.

XXXIV.

Alphonsus IX. Legionis Rex damnum Ecclesie illatum recompensat.
Era 1243. an. 1205.

In nomine Domini nostri Jesu-Christi. Amen. Decet Regiam Majestatem Sancta loca ditare, & suis beneficiis ampliare; & si aliqua sibi subtrahit in aliqua parte, competenter in locis aliis recompensare: idcirco Ego Adefonsus, Dei gratia Rex Legionensis, & Galleciæ, per hoc scriptum semper valiturum notum facio presentibus & futuris, quod in recompensationem Villæ Sancti Martini de Turribus, quam abstuli Episcopo, & Ecclesiæ Sedis Astoricensis, & dedi populatoribus, do Episcopo Domino *Lupo* Astoricensis Ecclesiæ, & successoribus Ecclesiæ, &

eidem Sedi, omnes Ecclesias ædificatas, & ædificandas in ipsa Villa Sancti Martini de Turribus cum decima parte totius portatici ipsius Villæ, & cum domibus Episcopi, quæ prius ibi erant, ut nulli alii liceat ibi aliam Ecclesiam habere, aut ædificare, aut decimam partem ipsius portatici auferre, aut modo aliquo inquietare. Hoc autem facio ob remedium animæ meæ, & animarum Patris mei & Aborum meorum, [ne sine] recompensatione iacturam irrationabilem patiatur. Si quis igitur tam de genere meo, quam de extraneo, hanc Cartam revocare, aut irritare modo aliquo attentaverit; iram Dei habeat, & Regiam indignationem incurrat: quod invaserit, duplum restituat, & pro temerario ausu Regiæ parti in pœnam mille morabetinos pectare cogatur, & tandem cum Juda Domini traditore, & cum Datam & Aviron, quos vivos terra absorbit, pœnas luat perpetuas in inferno. Facta Cartam apud Civitatem Roderici Idibus Januarii Era millesima ducentesima quadragesima tertia. Ego Rex Dominus Alphonsus hanc Cartam, quam fieri jussi, roboro, & confirmo, & sigilli mei apositione communito. Signum Adefonsi Regis Legionensis. Petro Tertio Compostellano Archiepiscopo. Mauricio Legionensi Episcopo. Joanne Ovetensi Episcopo. Ruderico Lucensi Episcopo. Pelagio Minduniensi Episcopo. Adephonso Auriensi Episcopo. Petro Tudensi Episcopo. Martino Cemorensi Episcopo. Gunzalvo Salamantino Episcopo. Martino Civitateni Episcopo. Arnaldo Cauriensi Episcopo. Fernando Compostellano Decano Domini Regis Chancellario existente. Domino Didaco Lopez tenente Asturias, & Taurum. Gunzalvo Muniz tenente Montem Rosum, Trastamaram, & Lemos. Fernando Guterriz tenente Limiam. Laurentio Suarez Regis Maiordomo. Alvaro Roderici tenente Legionem, & Benabentum. Fernando Gonzalvi tenente Majoricam, Ruderico Hordonii Regis Meirino.

Alphonsi I. X. donaria, die quo Petrus Asturicensis Episcopus
 primitus Missam celebravit.
 Era 1244. ann. 1206.

In nomine Domini nostri Jesu-Christi Amen. Inter ea quæ Regiam exhornant potentiam, præcipuum esse dignoscitur, ipsum Regem decere, personas Religiosas, & Cathedralis Ecclesias Regni sui diligere, fovere, & venerari, necnon de affluentis suis eas copiose ditare, ut terrena largiens, æterna valeat adipisci. Idcirco Ego Adefonsus Dei gratia Rex Legionis & Galleciæ per hoc scriptum semper duraturum, notum facio, præsentibus & futuris, quod do, & hereditario jure concedo Deo, & Ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Astorica, & Vobis Domno Petro ejusdem Sedis Episcopo, offerens vobis in die Sanctæ Mariæ de Februario, quo primitus Missam celebrastis, totum Rengalengum quod habeo in Astorica, & in termino ipsius Villæ, tam terras, quam vineas, Molendinum, & hortos, & fumaricas, quam cetera quæ ibi ad Regiam vocem pertinere dignoscuntur. Præter hæc etiam offero vobis Ecclesiam & Burgum de Cigarrosa in Ponte de Petim. Et Vos & Ecclesia vestra, & subcessores vestri, hæc omnia prædicta habeatis in perpetuum, & de eis totam voluntatem vestram faciatis. Hoc autem facio ob remedium animæ meæ & animarum Patris mei, & Avorum meorum, & quia in orationibus vestris, & eis quæ in Ecclesia vestra Deo quotidie jugiter exhibentur, eo largiente, partem desidero præmereri. Si quis igitur tam de genere meo, quam de extraneo, hanc Cartam meæ oblationis & dotationis cassare modo aliquo, vel irrumperere attentaverit, iram Dei habeat, & Regiam indignationem incurrat, & si quid invaserit duplet, & pro temerario ausu Regiæ parti in pœnam mille morabetinos pectare cogatur, & tandem cum Juda Domini traditore, & cum Datam & Abiron, quos vivos terra absorbit, pœnas luat perpetuas in infernum. Facta Carta apud Astoricam II. Nonas Februarii Era MCCXLIII. Ego

Rex Domnus Adefonsus hanc Cartam roboro, & confirmo. = Petro tertio Compostellano Archiepiscopo. = Petro Legionense Episcopo. = Joanne Ovetensi Episcopo. = Roderico Lucensi Episcopo. = Pelagio Minduniensi Episcopo = Alfonso Auriensi Episcopo. = Martino Zemorensi Episcopo. = Gundisalvo Salamanticensi Episcopo. = Domno Didaco Lupi Regis vasallo. = Gunzalvo Nuniz tenente Trastamaram & Montem Rosum. = Roderico Gulzalvi Tenente Montem Nigrum & Sarriam. = Lupo Sanctii Tenente Asturias. = Lupo Didaci Tenente Estrematuram. = Alvaro Ruderici, Tenente Legionem & Astoricam. = Roderico Fernandi Tenente Vallem de Orres. = Gunzalvo Gomez Regis Signifero. = Petrus Petri Regis Notarius scripsit. = Cancellario Fernando Compostellano Decano. =

XXXVI.

Damna ex recenti incolarum frequentia in Ponteferrato, & aliis locis, Ecclesiæ Asturicensi illata, Rex aliis compensat donationibus. Era 1247. ann. 1209.

In nomine Domini nostri Jesu-Christi Amen. Quia Regis Catholici interest Cathedralis Regni sui Ecclesias diligere, tueri, ac venerari, necnon de possessionibus, & affluentis eas copiose ditare, ut terrena largiendo cœlestia valeat promereri; idcirco Ego Adefonsus Dei gratia Rex Legionis, & Galletiæ per hoc scriptum perpetuo valiturum, notum fieri volo, tam præsentibus, quam futuris, quod ob remedium animæ meæ, & parentum meorum, & in recompensatione damni & jacturæ gravissimæ, quæ Astoricensi Ecclesiæ accidit, & evenit ex populationibus de Ponteferrato, & de Castro de Ventosa in Bergido, & de Viana in Roureda, dono, atque concedo Deo, & Beatæ Mariæ Astoricensis Sedis, & Vobis Domno Petro ejusdem Ecclesiæ Reverendo Episcopo, & vestris successoribus in perpetuum jure hereditario omnes Ecclesias de *Ponteferrato*, & de *Viana* constructas, & construendas, & unam plazam ad construendam Ecclesiam in Castro de Ventosa cum illa Ecclesia Sanctæ Mariæ, quam ibi adquisierat homo meus

Arias Pelagii de consensu, donatione, & voluntate mea, & Concilii ejusdem Villæ, & eam dedit prædictæ Sedi jure hereditario possidendam, quam vobis similiter concedo in perpetuum habendam. Hoc autem facio ob remedium animæ meæ, & animarum Patris mei, & Aborum meorum & quia de bonis, & obsequiis, quæ in prædicta Ecclesia Deo jugiter exhibentur, eo largiente, qui bonorum est omnium retributor, partem desidero promereri. Si quis igitur tam de meo genere quam de extraneo contra hoc factum venire præsumperit, hanc Cartam Donationis meæ modo aliquo revocare, vel infringere tentaverit, iram Dei habeat, & Regiam indignationem incurrat; & si quid invaserit, in duplum restituat, & pro ausu temerario Regiæ voci, & prædictæ Sedi Astoricensi decem millia morabetinos peccare compellatur, Carta nihilominus in suo robore permanente, & cum Datam, & Abiron, quos vivos terra absorbit, pœnas luat perpetuas in inferno. Et Ego Rex Dominus A. hanc Cartam quam fieri jussi, roboro, & confirmo, & sigillo meo communito. Facta Carta apud Salamancam quinto die Maii Era millesima, ducentesima, quadragesima septima. Regnante Rege Domino Adefonso in Legionem, Gallatia, Asturiis, & Extremadura. Petro quarto Compostellano Archiepiscopo. Prædicto Petro Astoricen. Episcopo. Joanne Ovetensi Episcopo. Adefonso Auriensi Episcopo. Suerio Tuden. Episcopo. Pelagio Mindun. Episcopo. Martino Cemoren. Episcopo. Gundisalvo Salam. Episcopo. Martino Civitatensi Episcopo. Arnaldo Cauriensi. Episcopo. Ruderico Legion. electo. Comite Domino Gomecio Regis Vasallo existente. Domino Ruderico Gonzalvi tenente Trastamaram, Sarriam, & Montem Nigrum. Domino Ruderico Petri de Villalobos tenente Astorias, & Legionem. Domino Fernando Gonzalvi tenente Taurum, Majoricam, & Villalpandum. Domino Ruderico Fernandi tenente Benaventum, & Vallem Horniæ. Fernando Petri tenente Astoricam. Ordonnio Alvari tenente Sierum, & Casum. Domino Fernando Fernandi tenente Extrematuram, & Trans-serram Domino Ruderico Fernandi tenente Tribes, & Ecclesias. Fernando Compostellano Decano Domini Regis

Chancellorio existente. Gundisalvus scripsit.

XXXVII.

*Ecclesia de Bendollo Asturicensi Episcopo donata ab Alphonso IX.
Legionis Rege. Era. 1253.*

an. 1215.

In Dei nomine Amen. Notum sit tam præsentibus quam futuris, per hoc scriptum perpetuo duraturum quod Ego Adfonsus Rex Legionis, & Galletiæ, pro remedio animæ meæ, & parentum meorum, dono, atque concedo Deo, & B. Mariæ Astoricensis Sedis, & Vobis Domino Petro ejusdem Episcopo, vestrisque successoribus, Ecclesiam meam propriam de *Bendollo*, quæ constructa est ad honorem Sanctæ Eolaliæ, in terra & honore de *Queyroga*, ut eam vos & vestri successores deinceps habeatis, & jure hereditario possideatis, & faciatis de illa quidquid vestræ placuerit voluntati. Hoc autem facio, ut dictum est, pro remedio animæ meæ, & parentum meorum, & *pro bono servicio, & grato obsequio, quod vos Domine Petre Astoricensis Episcope fecistis mihi multotiens, & quia desidero fieri particeps omnium beneficiorum, & orationum quæ in eadem Sede Deo jugiter exhibentur.* Si quis igitur tam de meo, quam de alieno genere, contra hanc meam spontaneam donationem venerit, à Domino Omnipotente sit maledictus, & excommunicatus, & cum *Juda traditore Domini in inferno damnatus, & quantum inquietaverit, duplet in consimili loco, & pro ausu temerario pectet mille morabetinos voci Regiæ, & alios mille morabetinos pectet Astoricensi Sedi, Carta nihilominus in suo robore permanente.* Ego Adfonsus Rex hanc Cartam quam fieri jusi roboro & confirmo, & eam sigillo meo communito. Facta Carta apud Astoricam X. Kalendas Aprilis. Era MCCLIII. (*) Petro III. Compostellano Archiepiscopo. = Roderico Legionense Ep. = Petro Astoricense Ep. = Pelagio Mindonensi Ep. = Fernando Auricensi Ep. = Suerio Tudensi Episc. = Martino Zemorensi Ep. = Gundisalvo Salamanticensi Ep. = Lombardo

do Civitatenſi Ep. = Giraldo Caurienſi Ep. = Sancio Fernandi Signifero Regis tenente Extrematuram, & Legionem = Joanne Fernandi Tenente partem Limię, & Montem Roſum. Roderico Gomez, Trastamaram, Sarriam, Montem Nigrum. Fernando Fernandi, Caſtrum Toraf, & Albam de Aliſte. = Roderico Fernandi, Benaventum, & Aſtoricam = Fernando Gunzalvi, Taurum, & Majoricam. = Roderico Fernandi, Trives, Caldelas, & Queyroga. = Loco Sigilli ✕. = Petro Petri Salamantino Archidiacono tenente vices Cancelarii: de cujus mandato Michael Notarius.

XXXVIII.

Aſturicenſis Episcopus milites in Regis auxilium duxit ex mera gratia, non ex debito, ut ipſemet Rex (Alphoñſus I X.) profitetur.
Era 1263 an. 1225.

In Dei nomine Amen. Noverint uniuerſi preſentes literas inſpecturi, & poſteri, quod Ego Aldefonſus Dei gratia Rex Legionis profiteor, & recognosco, quod non ex debito aliquo quod mihi vel Regno meo Episcopus vel Eccleſia Aſtoricenſis tenerentur, duxit Dñs. Petrus quartus, ejuſdem Eccleſię Episcopus milites in exercitum de Cazeris, & in alium quem poſtea contra Sarracenos feci, ſed tantum ex mera gratia, & libertate propria, & peccatorum ſuorum remiſſione: & ideo firmiter ſtatuo per hanc Cartam ſigilli noſtri munimine roboratam, quod nullum ei vel ſucceſſoribus ſuis propter hoc, præiudicium generetur: itaque nec ego nec aliquis ſucceſſorum meorum ab eo, vel ab aliquo ſucceſſorum ſuorum, milites unquam exigat vel demandet. Facta Carta apud Aſtoricam VI. Kal. Decembr. Era MCCLXIII. (*)

(*) Vide pag. 230.

XXXIX.

Ordinatio eorum quæ ad mensam Episcopalem Asturicensem pertinent, per Joannem Episcopum Sabinensem, Sedis Apostolicæ Legatum. Anno 1228.

Quia justum est, quod ea, quæ in aliqua Ecclesia ordinantur, sic ordinari debeant, prout si potest, quod nulli sit scandalum ordinarie, & maxime illi, qui omnibus præest, & sic providendum est minoribus, ne majoribus, vel majori injuria fiat, ideo cum Ego Joannes Sabinensis Episcopus Apostolicæ Sedis Legatus in Hispania, accessissem ad Ecclesiam Astoricensem, in qua nulla erat ordinatio; quædam ibi cum consilio Venerabilis Patris, & fratris nostri *Nunni*, tunc ibidem Episcopi, & aliorum majorum de Ecclesia ordinavi, quæ in scriptis redegi, & sub sigillo meo in ipsa Ecclesia dimisi perpetuis temporibus servanda ad honestatem & utilitatem Canonicorum, & servientium in ipsa: tunc autem prædictus Pater, & frater noster Episcopus ejusdem Ecclesiæ institit penes nos, ut eidem, & successoribus suis, sicut & ceteris provide-remus, assignando & confirmando Episcopali mensæ, quæ tunc temporis ipse Episcopus tenebat. Nos vero justis precibus annuentes mensæ Episcopali ea, quæ tunc temporis tenebat prædictus Episcopus, in perpetuum assignamus, & confirmamus: ita quod in præstimonium conferre non teneatur Episcopus absque propria voluntate; hæc autem propriis duximus vocabulis exprimenda: In Caldellis Sanctum Joannem de Camba cum pertinentiis suis: in Tribes Sanctum Sebastianum de pinnera cum pertinentiis suis: in Robreda Ecclesiam de Cesuras, Ecclesiam de Egresola, Ecclesiam Celebantis cum pertinentiis suis. In Valde Jorres Ecclesiam Sanctæ Marthæ de Cormego cum pertinentiis suis; in Vergido Sanctum Stephanum de Corillione, & Sanctum Petrum de Villela, Ecclesiam de Dragonte cum pertinentiis suis; in Villafranca vineas, & tercias ad cellarium suum spectantes in anerres jurisdictione & Ecclesiam cum pertinentiis suis: in Salas jurisdictionem,

nem, Villæ, & Ecclesiam Sanctæ Columbæ cum pertinentiis suis: in Sancto Stephano de Valdecoia ipsam Ecclesiam cum pertinentiis suis: in Molina seca, & in campo, jurisdictionem ipsarum Villarum; in Capreria, & in Lausada jurisdictionem terræ, & Ecclesias, cum pertinentiis suis, & Sanctum Petrum, & Sanctum Alexandrum cum pertinentiis suis & ipsis Villis; in Senabria Sanctam Cæciliam cum pertinentiis suis; in Somotia de Astorica jurisdictionem terræ, Ecclesiam de Pobladura, & ipsam Villam propter forum, quod facit fabricæ. In Ribera, Ecclesiam de Leanas cum pertinentiis suis, Ecclesiam de Petris alvis, & ipsam Villam, Ecclesiam de Busnadeu, & ipsam Villam, Ecclesiam de Lugesu, & ipsam Villam, Ecclesiam de Fiseis, & ipsam Villam, Villam de Villalvire, & de Luego præter homines de Canonica, in Villa Sancti Laurentii, in Valle de Rey jurisdictionem terræ, & Ecclesiam Sancti Laurentii, in Valle de Rey & in foral Ecclesiam & hereditatem, quam ab antiquo Episcopus Petrus emit vel adquisivit: in Cepeda jurisdictionem terræ & Villam de Otero cum Ecclesia; in Astorica, vineas, & hereditatem, quas ab antiquo Episcopus habuit; in Vergido Villam Sancti Romani & Ecclesiam; in Braciolo homines Sanctæ Mariæ, & hereditatem; in Prato Regis homines & hereditatem; in Villa de Gap, & in Sancta Maria de la Carrera homines Sanctæ Mariæ; in Ripa Orbigi, Morale, & Ecclesiam cum pertinentiis suis, Villam Cedoni, & Sanctam Mariam de pontes, Sanctum Martinum de Torres, ipsam Villam, & Ecclesiam cum pertinentiis suis. In Valle de Paramo, Vallem annutam de perolos, ipsas Villas, & Ecclesias cum pertinentiis suis, in Valle Sanctæ Mariæ Sanctum Adrianum, ipsam Villam, & Ecclesiam cum pertinentiis suis; in terra de Benavento Ecclesiam de Villa Belyeizu cum pertinentiis suis, & Ecclesiam de Fresno cum hereditate, quæ de antiquo fuit de Sancti Adriani, in Carbaleda, Villar verde & Juste, ipsas Villas & Ecclesias cum pertinentiis suis; in Ripa Teræ, Camarianam ipsam Villam, & Ecclesiam cum pertinentiis suis, Castroferrone, Ecclesiam, & hereditatem;

in Valle viridi Sanctum Petrum de Xamuda cum pertinentiis suis ; in Villafafila , & in Lampreana Ecclesiam Sancti Joannis cum pertinentiis suis , & vineas , & hereditatem , & terras ad Cellarium Episcopi pertinentes ; in Benavento Ecclesiam Sancti Salvatoris , Ecclesiam Sanctæ Mariæ de Ruanova , cum pertinentiis suis , & vinos , & vineam , quæ fuit Petri Sueri Decani Astoricensis : hæc omnia assignamus , & confirmamus mensæ Episcopali perpetuis temporibus possidenda , & singula alia , quæ industria sua , vel solitudine , vel emptione , vel ex alia justa acquisitione eidem obveniant , ita quod ea dare in testimonium non teneantur , si suæ non sederit voluntati ; et si aliquando dederit , nihilominus ad mensam exceptare dignoscantur , nec propter hoc à mensa separata intelligantur. Si quæ autem per oblivionem huic cartæ inserta non sunt , quæ idem Episcopus tempore ordinationis possidet , nolumus ei , per istam nostram ordinationem præjudicium generare. Ut autem hæc pagina nostræ ordinationis in perpetuum robur habeat firmitatis , ipsam nostri sigilli auctoritate communimus. Facta sunt autem hæc anno à Nativitate Domini millesimo ducentesimo , vigesimo octavo. Era millesima ducentesima sexagesima sexta , mense Septembris.

XL

S. Ferdinandus Rex Ecclesiam locupletat Asturicensem , ob multa quæ illi præstitit servitia. Post annum 1246.

Tam præsentibus quam futuris notum sit & manifestum , quod Ego Ferrandus Dei gratia Rex Castellæ , & Toleti , Legionis , & Galletiæ , Cordubæ , & Murcia , & Jaenni , una cum uxore mea Regina Joanna , & cum filiis meis Alfonso , Frederico , Henrico , facio Cartam donationis , concessionis , confirmationis , & stabilitatis Deo , & Ecclesiæ Beatæ Mariæ Astoricensi , & vobis Domno Petro ejusdem Ecclesiæ Episcopo , dilecto Capellano meo , & successoribus vestris perpetuo , & irrevocabiliter valiturum : dono itaque vobis , & concedo Ecclesiam de *Manzaneda* in Roureda , cum possessionibus & pertinentiis suis : & Ec-

cle-

clesiam Sanctæ Mariæ de *Tribes* cum possessionibus & pertinentiis suis : & Ecclesiam de *Frexno* cum possessionibus & pertinentiis suis in Valle de Ornia, & Ecclesiam de *Pausata* cum possessionibus & pertinentiis suis. Supradictas itaque Ecclesias dono vobis & concedo, ut eas, tam vos, quam successores vestri habeatis libere, & in æternum possideatis pacifice & quiete. Et hoc dono vobis *pro multis & magnis servitiis, que mihi fecistis, & signanter pro servitio quod fecistis mihi in obsidione Hispalensis Civitatis.* Et hæc meæ donationis & concessionis pagina, rata & stabilis omni tempore perseveret. Si quis vero hanc Cartam infringere, seu in aliquo diminuire præsumperit, iram Dei Omnipotentis plenarie incurrat, & Regiæ parti mille aureos in cauto persolvat: & damnum vobis vel Ecclesiæ vestræ super hoc illatum restituat duplicatum. Facta Carta in exercitu prope Sibillia Regis expensis 15. die Madii Era 1280. (*) Et ego prænominatus Rex Ferrandus regnans in Castella, & Toletu, Legionu, Galletia, Corduba, Murta, Jaenno, Badallotio, & Baetia, hanc Cartam quam fieri jussi manu propria roboro & confirmo. J. Toletanæ Sedis Archiepiscopus conf. = Infans Domnus Alfonsus frater Domini Regis conf. = Joannes Compostellanæ Sedis Archiepiscopus conf. = Aparitius Burgensis Episcopus conf. = Rodericus Palentinus Episcopus conf. = Bernardus Segoviensis Episcopus conf. = Ferrandus Segontinus Episcopus conf. = Ægidius Oxomensis Episcopus conf. = Matthæus Conchensis Episcopus conf. = Benedictus Abulensis Episcopus conf. = Aznarius Calagurritanus Episcopus conf. = Guterrius Cordubensis Episcopus conf. = Dominicus Beatiensis Episcopus conf. = Adam Placentinus Episcopus conf. = Alfonsus Lupi conf. = Alfonsus Telli conf. = Nunius Gunzalvi conf. = Simon Roderici conf. = Alvarus Ægidii conf. = Ferrandus Roderici conf. = Joannes Garsia conf. = Rodericus Roderici conf. = Munio Legionensis Episcopus conf. = Rodericus Ovetensis Episcopus conf. = Petrus Zamorensis Episcopus

con-

(*) Error absdubio in Era. Vide pag. 236.

conf. = Petrus Salamantinus Episcopus conf. = Petrus Astoricensis Episcopus conf. = Leonardus Civitatensis Episcopus conf. = Michael Lucensis Episcopus conf. = Laurentius Auriensis Episcopus conf. = Lucas Tudensis Episcopus conf. = Martinus Mindoniensis Episcopus conf. = Sancius Cauriensis Episcopus conf. = Rodericus Gomez conf. = Ramirus Floriz conf. = Rodericus Floriz conf. = Petrus Pontii conf. = Ferrandus Joannis conf. = Sebastianus Guterrii conf. = Rodericus Roderici conf. = Ramirus Ruderici conf. = Alvarus Didaci conf. = Pelagius Petri conf. = Ferrandus Gunzalvi Major Merinus in Castella conf. = Garsias Roderici Major Merinus in Legione conf. = Munio Ferrandi Major Merinus in Galletia conf. = Rodericus Gunzalvi Maiordomus Curia Regis conf. = Didacus Lupi de Faro Alferiz Domini Regis conf. = Michael Lupi scriptor Domini Regis scripsit, conf. =

XLI.

Contrato del Infante Don Juan, hijo del Rey Don Alfonso el Sabio, con el Obispo y Cabildo de Astorga Era 1348.
año de 1310.

In Dei nomine Amen. Sepan quantos esta Carta vieren, como Yo Infante D. Juan, fijo del muy noble Rey D. Alfonso, Señor de Vizcaya, et Adelantado Mayor, por el Rey D. Fernando, mio Sobrino, en la frontera, con otorgamiento de Dona Maria mi muger, et de D. Alfonso, et de D. Juan mios fijos, do, et otorgo à vos Don Alfonso, por la gracia de Dios Obispo de Astorga, et Notario mayor del Rey en el Regno de Leon, et à vuestros subcessores, et al Cabildo de la vuestra Iglesia, las mis *Martiniegas* que yo he en *Bierzo* & todo el derecho que yo en ellas he, en tal manera que yo en la mi vida reciba, & haya estas *Martiniegas*, & despues de mi finamiento que finquen las dichas *Martiniegas* à vos el Obispo & el Cabildo para siempre jamas, & otorgo, & prometo, & obligome de vos ganar Carta del Rey de confirmacion de esta Donacion asi como vos la fago. Otro si, vos deجو
&

& me parto de la *Eglesia de Toral*, & de todos los derechos que à ella pertenecen, & pertenecer deben, que la haya des libre & quita para siempre jamas segund se contiene en las Cartas que de mi tenedes en esta razon. Otro si, otorgo & cognosco, que vos dexo en mio Testamento dos mil maravedis que vos den el dia de mio enterramiento.

Et Nos el Obispo, et el Cabildo sobredichos, cantando la naturaleza, et los bonos debdos que havemos con busco, et el defendimiento et la guarda que feciestes siempre à la *Eglesia de Astorga*, et à las sus cosas, et esperamos que faredes mas adelante, et señaladamientre, guardando la devocion que havedes à la nuestra *Eglesia*, prometemos de vos dar logar para vuestra sepultura para vuestro cuerpo en la *Eglesia mayor de Santa Maria de Astorga* entre el Choro et el Altar mayor. Otro si, vos prometemos de ir al dia de vuestro enterramiento con los otros Clerigos de la Villa à las vigiliyas, et à vuestro enterramiento, et al tercer dia, et à los nueve dias, et à los quarenta dias, et à cabo del año, et faremos à los Clerigos de Missa aquellos que ovieren entonces cantado Missa, et pudieren cantarla, que canten Missas el dia de vuestro enterramiento, et al tercer dia, et à los nueve dias, et à los quarenta dias, et à cabo del año. Otro si, nos obligamos de poner tres Capellanes que canten Missas cada dia en el Altar mayor de Santa Maria por las almas del Rey Don Alfonso vuestro Padre, et de la Reyna Doña Yolant vuestra Madre, et por la vuestra para siempre jamas. Otro si, nos obligamos poniendo vos una Lampara de plata antel Altar mayor, de dar luminaria que arda cada dia et cada noche, à todas las horas para siempre jamas. Otro si, nos obligamos de vos facer Aniversario cada año del dia de vuestro enterramiento adelante para siempre jamas. Et Nos Don Alfonso Obispo sobredicho, con otorgamiento et consentimiento del Dean, et del Cabildo de la nuestra *Eglesia* prometemos de dar à vos Infante D. Juan, que tengades de Nos para en todos vuestros dias el nuestro *Cillero de Villafila* con todos aquellos derechos que son de la nuestra

Mes-

Messa, que es esto que aqui dira. La mitad de la Iglesia de San Martin, et un huerto que yace cerca de Santa Maria la Nueva; sacado ende la ofrenda, et el Diezmo menudo, et Tercias, et una Salina de Santa Marina que lieva el Clerigo de Sant Salvador. Otro si, un par de casas, et de solares, porque dan cada año cinco sueldos de fuero; et una tierra, en que fue la Puebla, et Viñas, et casas en el Azogue, porque dan à Loguer. Et la meatad de la tercia de la Iglesia de Sant Andres, salvo la ofrenda, et el mortuorio que lieva el Clerigo de Memoria. Otro si, la meatad de la Tercia de la Iglesia de Sant Pedro. Otro si, la meatad de la Tercia de la Iglesia de Santa Martha, et la meatad de la Tercia de la Iglesia de Sant Salvador, et la meatad de la Tercia de la Iglesia de Rebillinos. Otro si, la tercia toda de la Iglesia de Moral, et de Sant Pedro del Otero, et de la Iglesia de Sobradiello, et de la Iglesia de Villarigo, et de la Iglesia de Oter de Sirago, et de la Iglesia de Sant Agostin, et de la Iglesia de Videianes, dos moyos de trigo, et tres moyos de cebada, et dos moyos de Sal por la emina de Benavent: et destas Iglesias non lieva el Obispo Ofrenda, nin mortuorio. Et de las cabanas que y ovierre de Sal, lieva el Obispo cinco ochavas por diezmo. Et de la Iglesia de Sant Feliz lieva un moyo de Sal, et de la Iglesia de San Miguel un moyo de Sal; et el Alcipreste otro moyo. Otro si, à el Obispo en Muelleles, quatro yuguerias de hereditat, et una Salina, et tres partes de casas. Et con esto todas las otras cosas que sean de la Mesa del Obispo que pertenescan à este Cillero sobredicho, si algunas y ha. Et por este otorgamiento no entendemos de vos dar ninguna cosa que pertenesca à la Mesa del Cabillo, ni à las Capiellas del Obispo Don Martin, nin à otro qualquier. Et esta Donacion del Cillero sobredichode Villafila vos facemos de hoy que esta Carta es fecha, para entoda vuestra vida, et despues de vuestra muerte que finque libre et quito à Nos et à nuestros subcesores sin embargo ninguno.

Et Yo Infante Don Juan juro à Dios et prometo en buena fè, de guardar et tener, et complir

plir à vos Obispo et el Cabillo sobredichos, todas estas cosas que se en esta carta contienen; et de nunca vos toller, nin minguar, ninguna cosa desto que vos do et vos deço, et de non revocar nin toller, nin menguar por Testamento, nin por codecillo que yo faga: nin por otra manera qualquier ninguna de estas cosas que yo ordené et ficé, nin ninguna otra cosa de las que yo mandé à la Iglesia de Santa Maria de Astorga en el mio Testamento, que ya mostré à vos Obispo sobredicho, et al Dean, et al Chantre. Et mando et desiendo firmemiente à todos mios fijos et à cada uno de ellos por si, et à qualquier otro que fuere mio heredero, ò toviere mi voz, que non venga contra estas cosas que yo do, et ordeno, et fago, nin contra ninguna cosa dellas, et qualesquier et qualquier que contra ello viniere, ò passare, ò despues de mi muerte tolliere, ò embargare, ò retoviere el Cillero de Villafafila en parte ò en todo, porque vos Obispo sobredicho, ò vuestros subcesores, ò aquellos que oviesen de ministrar los bienes del Obispado, lo non pudiesedes ha ver sin embargo ninguno haya la ira de Dios, et de Santa Maria su Madre, et de todos los Santos, et la mi maldicion. Et sobre esto pido por merced al Rey que vos lo faga todo entregar luego que yo finare, et que no consienta à ninguno que vos lo embargue.

Et vos Infante enterrando el vuestro cuerpo en la nuestra Iglesia, et cumpliendo, et guardando todas estas cosas que sobredichas son vos et vuestros herederos, Nos el Obispo, et el Cabillo sobredichos juramos à Dios, et prometemos en bona fee de complir et guardar todas las cosas sobredichas que vos prometimos, et à que nos obligamos segund sobredicho es. Et Nos el Infante Don Juan et Dona Maria su muger, et Don Alfonso, et Don Juan sus fijos, juramos à Dios de guardar et complir todas estas cosas que sobredichas son, et de non venir contra ellas en ninguna manera, à ningun tiempo que sea por nos nin por otre. Et porque esto sea firme, et non venga en duda Nos el Infante Don Juan, et el Obispo, et el Cabillo sobredichos mandemos facer

des-

desto tres Cartas en un tenor, la una que tenga Yo el Infante Don Juan, et la otra que tenga el Obispo, et la otra que tenga el Dean, et el Cabildo. Et cada una de estas cartas que sea sellada con seis Sellos de cera colgados, el uno de mi el Infante Don Juan, et el otro de mi muger Dona Maria, et el otro de Don Alfonso, et el otro de Don Juan, mios fijos, et el otro de Nos el Obispo, et el otro de nos el Cabildo sobredichos. Dada en Burgos primero dia de Marzo Era 1348. años.

INDICE

DE LAS COSAS NOTABLES DE ESTE
Tomo XVI.

A

S. Acisclo , Monasterio.
Pag. 67. Sus Molinos.

174.

S. Adrian. 350.

Ageo, Monasterio. 36. y 129.

Aguirre , Cardenal. 192.

S. Alejandro. 44. 205.

Almaguer , en la Mancha.

281.

Almeria. Su conquista. 207.

Alvito Obispo de Leon. 179.

Amacos , gente. 9.

S. Ambrosio. 77.

Angela de la Cruz. 351.

Antoñan , Lugar. 56. 232.

Antuerpienses , Jesuitas. 213.

Argutorio , Rio , y Monasterio. 56.

Ariano , Obispo. 159. 162.

Astorga. Su nombre y situacion. 1. y sig. Su dictado de Augusta. 9. Su Convento Juridico. 12. Sus Inscripciones. 20. Sus Armas. 22. No se llamó Roma, ni Rama. 25. Su antiguedad de Religion. 69. Sus Obispos. 70. y sig. Com-

ponia una Sede con Leon. 71. Fue su Obispo Domiciano. 74. Hostilidades que padeció. 107. Su Metropoli antigua. 110. Su Diocesi antigua. 110. 121. 201. 227.

Astura Rio. 2. y 3.

Asturias antiguas. 4. y sig. Sus riquezas. 7.

B

B Arrios. pag. 254. 276. y sig.

De Benamarin, Victoria. 258.

Bendollo , lugar. 229.

Benvibre , Villa. 57. 223. 248. 352.

Bergidum. Su situacion. 28.

S. Bernardo sanó al Abad de S. Martin de Castañeda. 212.

Bierzo. Su noticia. 27. Tuvo Condes 31.

Bolonia , Colegio de. 288.

Bonillos , lugar. 279.

Bonoso , discipulo de S. Valerio. 333. 403.

S. Breximo. 65.

Bri-

Brimeda, lugar. 126. y 184.

C

C Abañas del Bierzo. 351.

Cabrera, Montaña. 27.

219. 224. Rio. 43.

Caceres. 278. 293.

Camba 65.

Cantor. 277.

Capas de Coro. 309.

Cardenales que gobernaron
à Astorga. 267. 278.

Carnicería de Astorga. 248.

Carracedo, Monasterio. 47.

Carrion. Su Concilio. 200.

Carrizo, Monasterio. 65.

222.

Casayo, Valle. 45. S. Gil
de Casayo. *Alli.* y 352.

de Castañeda, Monasterio
45.

de Castañera S. Leocadia.

53. S. Pedro y S. Pablo.

54.

Castro Podame, lugar. 245.

Cathedral de Astorga consa-
grada. 239. 273. Numero
de sus Canonigos. 242.

270.

Cigarrosa. 13. 227.

Colonias que tuvo la Espa-
ña Tarraconense. 11.

Columbrianos, lugar. 184.

312.

Complutense, Monasterio.

32.

Compostela, diverso de San-
tiago. 58.

Concilio de Carrion. 200.

Concilios de Astorga. 100.

314.

Corneliana, lugar. 140.

Corullon, ò Curullon. 48.

248. Su Inscripcion. 190.

S. Cosme y San Damian,

Monasterio. 50. Coyanza,

lugar. 177.

S. Cruz, Oratorio. 117. y

137.

Cubillos, lugar. 351.

D

D Eusdedit, Legado Ponti-
ficio. 201.

S. Dictinio. Su Vida. 75.

323. Su Monasterio. 66.

y 84.

Distriana, lugar. 216. 232.

S. Domingo Anacoreta. 218.

350. y 416.

D. Domingo García, Presbi-
tero egemplar. 351.

E

S. Efren no fue Obispo de
Astorga. 318.

Era Española abrogada. 263.

Escrituras apocrifas. 95. Una

errada de Astorga. 122.

Otra que habla de Siman-

Kk

cas,

cas. 160. 316. Algunas de Astorga quemadas. 165. Espinarcda, Monasterio. 48. 237. 275.

Estevan, de Peñalva. 41.

Ezla, Rio. 3.

F

Fechas de Escrituras erradas. V. *Escrituras* Caracteres de Fechas. 142.

Finolledo, lugar. 219. 227. 350.

S. Florencio de Carracedo. 209. y 350.

Foncebadon. 59. 206.

Forcellas. 44.

Fosatum. 465.

Franco (D. Pedro) Canónico de Astorga, y familiar de S. Thomas Cantuariense. 223.

Friera, lugar. 228. 229.

S. Fructuoso. 32. y 323.

G

Galende, lugar. pag. 356.

Galicia. Varones ilustres de Galicia mencionados por S. Braulio. 90.

Gaton, Conde. 119. y 126.

Gavilanes (Ana Maria) 352.

S. Genadio. Su Vida. 129. 349.

Genestacio, lugar. 223.

Gigurros, quienes son. 12.

S. Gil de Casayo. 35.

Guncelmo Ermitaño. 59.

H

Hospital de Sancho Ordoño. 228. El actual de Astorga. 314.

Hospitalarios, Comendadores. 224.

Huete. 29.

I

IDa, Condesa. pag. 193.

Inscripcion de Curunda. 18.

Inscripciones nuevamente publicadas, ò corregidas.

8. 9. 14. La de un Arquitecto. 61. La del Obispo Nonno. 83. La de S.

Cruz. 137. La de Corullon, y otras. 190. La de Peñalva. 196. La del Obispo Gimeno. 204. La de San Florencio. 209. Las

de Sahagun. 220.

Interannium. 30.

Irago, Monte. 32. 60.

S. Isidoro trasladado à Leon. 180.

J

Jantar de los Reyes. 223.
lin. ult. 248.

D. Juan Infante hijo de Alfonso X. enterrado en Astorga. 251.

Juan Obispo Sabinense, Nuncio Apostolico. 232.

Juan Ranna. 206.

L

Lago de Castañeda. 46. De Carracedo. 43.

Lancia, Ciudad. 3.

Lancienses. 16.

Leon y Astorga una Sede. 71. y 72.

D. Leonor de Guzman. 257.

Lianor, Nuncio. 277.

Libra, titulo de Libro. 76.

Liebana. 102. y sig. Sus Reliquias. 104.

De las Llagas (Fr. Andres) 350.

M

MAnzaneda, lugar. pagina. 236.

Maragatos. 60.

Maravedises. 245.

Maria Santissima de la Ma-

gestad. 294. 302. De las Ermitas. 295. 299. 302. 305. 306. 307. Del Rosario. 302.

S. Marina, Monasterios. 47. 57. y 64. Capilla. 249. Lugar. 233.

S. Marta de Tera, Monasterio. 62. Otro. 68. Virgen y Martir. 320.

Matanza, lugar. 175. 245. Mauregato, Presbitero. 155. Maytines à media noche. 287.

Medulio, monte. 44.

Mescras Dignidades. 232. 271. 273. 293.

Misa primera de un Obispo. 226.

Moinaseca. 59. 222.

Monasterios. 32. y sig.

Moneda Gotica inedita. 30.

Moral, lugar. 233.

N

Nona, hora Canonica. pag. 245.

Nono, Obispo. 83. y sig.

Notario Mayor de Leon el

Obispo de Astorga. 247.

250. Y Notario Mayor de Andalucia. 260.

O

- O** Bispos. Se elegian del propio Clero. 105. 235. 246. Renuncias de Obispos mal introducidas. 171. Obispo fingido. 220. Titular en Astorga. 275. y sig. entrada del Obispo en Astorga. 283.
- Obispos de Astorga.*
- Fr. Alberto de Aguayo. 291.
 Alfonso. 250.
 Alfonso Delgado. 289.
 Alfonso Mesia. 294.
 Alfonso Osorio. 285.
 Alfonso Rodriguez. 266.
 Fr. Alfonso de Toro. 262.
 Alon. 198.
 Alvaro Osorio. I. 274.
 Fr. Alvaro Osorio. II. 284.
 Amadeo. 205.
 Antonio de Brizuela. 305.
 Fr. Antonio de Caceres. 293.
 Fr. Antonio de S. Jurjo. 306.
 Antonio de Torres. 290.
 Arias. 166.
 Arnaldo. 206.
 Arnaldo II. 217.
 Aurelio. 116.
 Bartolome. 253.
 Basilides. 70.
 Bernardino de Carbajal. 278.
 Bernardo de Atayde. 297.
 Bernardo, intruso. 186.
 Candidato. 113.
 Fr. Chrisostomo de Bargas. 307.
 Concordio. 111.
 Decencio. 72.
 S. Dictinio. 75.
 Diego. 123.
 Diego. 163.
 Diego. 177.
 Diego de Alava. 285.
 Diego Melendez. 280.
 Diego Ramirez. 281.
 Diego Salcedo. 297.
 Diego Sarmiento. 287.
 Fr. Diego de Silva. 303.
 Domiciano. 74.
 Elpidio. 114.
 Estevan de Almeyda. 285.
 Fernando I. 214.
 Fernando II. 219.
 Fernando III. 254.
 Fernando IV. 261.
 Fortis. 148.
 Francisco Aguado. 304.
 Francisco Sanchez Cabezon. 313.
 Francisco Sarmiento. 288.
 Garcia Alvarez. 276.
 S. Genadio. 129.
 Gimeno I. 161.
 Gimeno. II. 164.
 Gimeno III. 203.
 Godesteo. 163.
 Gomelo. 124.
 Gonzalo. 158.
 Gonzalo de S. Maria. 269.
 Hermano. 241.

- Indislo. 126.
 Isidoro. 115.
 Joseph Aparicio, 306.
 Joseph Bermudez. 308.
 Juan I. 252.
 Juan de Castilla. 281.
 Juan de Mayorga. 263,
 Juan de Medina. 280.
 Juan Ruiz de Medina. 278.
 Juan Vallejo. 300.
 Juan de Zuazola. 291.
 Lope. 222.
 Luis Garcia. 296.
 Martin Gonzalez. 246.
 Mathias Escalzo. 311.
 Mathias Santos. 301.
 Melendo. 243.
 Fr. Nicolas de Madrid. 298.
 Nicolas Rodriguez. 300.
 Notario. 157.
 Novidio. 120.
 Nuño. I. 231.
 Nuño II. 259.
 Odoario. 155.
 Ordoño. 178.
 Oscando. 112.
 Osmundo. 188.
 Pasqual. 265.
 Pedro Gundulfiz. 166.
 Pedro II. 173.
 Pedro. 183.
 Pedro de Acuña. 286.
 Pedro Alfonso. 255.
 Pedro Andres. 225.
 Pedro de Caceres. 310.
 Pedro Christiano. 210.
 Pedro Fernandez. 235.
 Pedro de Fonseca. 267.
 Pedro Martinenez. 264.
 Fr. Pedro de Rojas. 292.
 Pelayo I. 194.
 Polemio. 108.
 Ranulfo. 127.
 Roberto. 202.
 Rodrigo. 261.
 Rodrigo de Medina. 303.
 Sabino. 71.
 Salomon. 150.
 Sampiro. 168.
 Sancho de Acebes. 283.
 Sancho de Rojas. 272.
 Talasio III.
 S. Toribio. 89.
 Orense, y Astorga Cathedrales de hermandad. 250. lin. ult.
 Otero, lugar. 215.

P

- V.** Palafox (D. Juan)
 pag. 300.
 Pausata, lugar. 236.
 S. Pedro Gonzalez. 225.
 S. Pedro de Montes. 34.
 De la Peña (N. Señora)
 58.
 Peñalva. Planta de su Iglesia. 39. Su Fundador. 152.
 Pesicos. 15.
 Petin; Puente de. 227.
 Pinza, S. Ciprian de. 64.
 Placido Obispo equivo-
 cado con Pelayo. 195.
 Pon-

Ponferrada, Villa. 58. 252.

285. 351.

Poybueno. 56.

Q

Quesnel (Pasqual) pag. 78.
y 80.

Quintanilla, lugar. 189.

R

Rauso calumnia. 465.

Rimor, lugar. pag. 214.

Robledo, lugar, 206.

S

SAhagun. pag. 220. y 221.

Salás, lugar. 215. 228.
252.

Sampiro, Obispo. 168.

Santiago. Año de la Con-
sagración de su Iglesia. 125.

Saturnino, Monge. 117.

y 408.

Servando Obispo de Leon.

173.

Silencio, Río del. 40.

Simancas Obispado. 160.

316.

Sinodales. 317.

T

TAbladillo, Monasterio.
pag. 60.

Tavara, lugar. 228. 252.

Templarios. 58. 252.

Tendemundo, ò Teode-
mundo, Obispo. 156.

Tera, Río. Su nacimien-
to. 45. S. Marta de Tera.

Vease S. *Marta*.

S. Teresa de Jesus. 294.

Testamento. Que significa en
las Escrituras? 136. El de
San Genadio quando se
hizo? 142. Las Dignida-
des de Astorga debian
mandar algo en el suyo
al Señor Obispo. 237.

243. Su origen. 244.

S. Thomas Cantuariense.
223.

Tiburos, pueblos. 14.

Toral. 253.

Toreno, lugar. 223.

S. Toribio Obispo. Su vi-
da. 90. 323. y 362. Va-
rios Toribios. 93. y 103.

Trento, Concilio. 286.
y sig.

VU

VAlcabado, lugar. pag.
215.

- Valdehorres. 13.
 Valdespino, Infantazgo.
 208. 222.
 S. Valerio Abad. Su Vida.
 324. Sus Escritos inéditos.
 366.
 Vierzo. V. Bierzo.
 Villabuena. 49.
 Villacastin. 294.
 Villafafila. 220. 234.

- Villafranca del Bierzo.
 28. 296. Su Colegial. 284.
 Urbano de Peñalva. 41

Z

- Z Amudia. 63.
 Z Zapatos de palo. 305.
 Zoelas, pueblos. 17.
 Zotes, lugar. 242.

FIN.

Villanueva del Bierzo
28. sed. su Colegio. 284
Urbano de Benavente 41

Valderrama 13
Valdepinos, Infanzago.

208. 222
Valerio Abad. su Vida.

224. sus Escritos medi-
cos. 306.

Vicario. V. Bierzo.
Villanueva. 49.

Villacastin. 224.
Villalobos. 220. 224.

V

Amudia. 68.
23. sed. de galo. 307.

20. sed. de pueblos. 17.
Zozes, lugar. 298.

R

Rausan. 68.
23. sed. de galo. 307.

20. sed. de pueblos. 17.
Zozes, lugar. 298.

S

Sagun, pag. 207 y 208.
23. sed. de galo. 307.

20. sed. de pueblos. 17.
Zozes, lugar. 298.

Sampiro, Obispo. 168.
Sancho. Año de su
consagracion de Iglesia. 171.

Sarmino, Obispo. 177.
y 178.

Serrano, Obispo de Leon.
177.

Silencio, Rey del 40.
Sucesos. Obispo. 100.

20. sed. de pueblos. 17.
Zozes, lugar. 298.

FIN

20. sed. de pueblos. 17.
Zozes, lugar. 298.

20. sed. de pueblos. 17.
Zozes, lugar. 298.

20. sed. de pueblos. 17.
Zozes, lugar. 298.

20. sed. de pueblos. 17.
Zozes, lugar. 298.

20. sed. de pueblos. 17.
Zozes, lugar. 298.

20. sed. de pueblos. 17.
Zozes, lugar. 298.

20. sed. de pueblos. 17.
Zozes, lugar. 298.

20. sed. de pueblos. 17.
Zozes, lugar. 298.

20. sed. de pueblos. 17.
Zozes, lugar. 298.

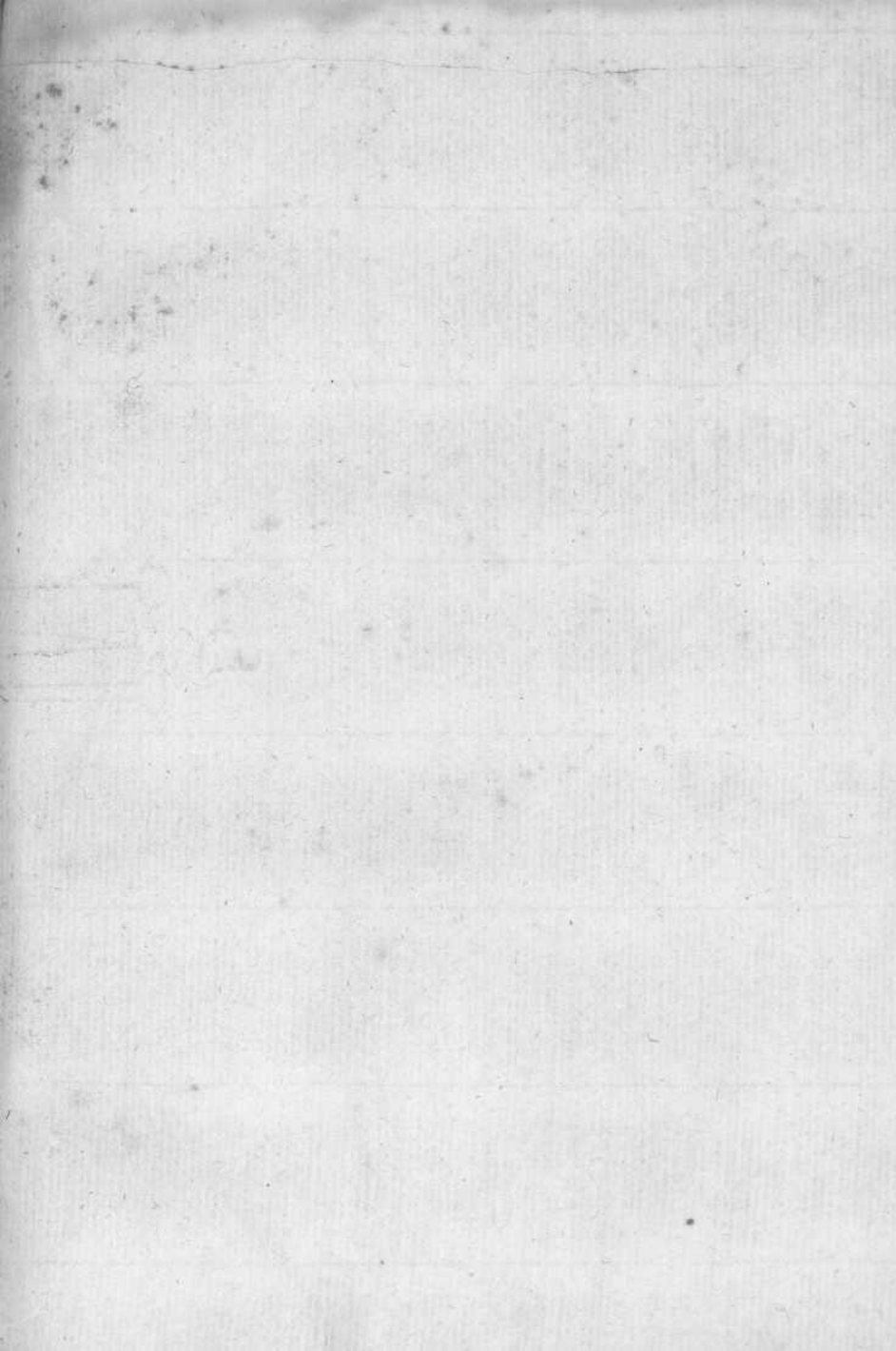
20. sed. de pueblos. 17.
Zozes, lugar. 298.

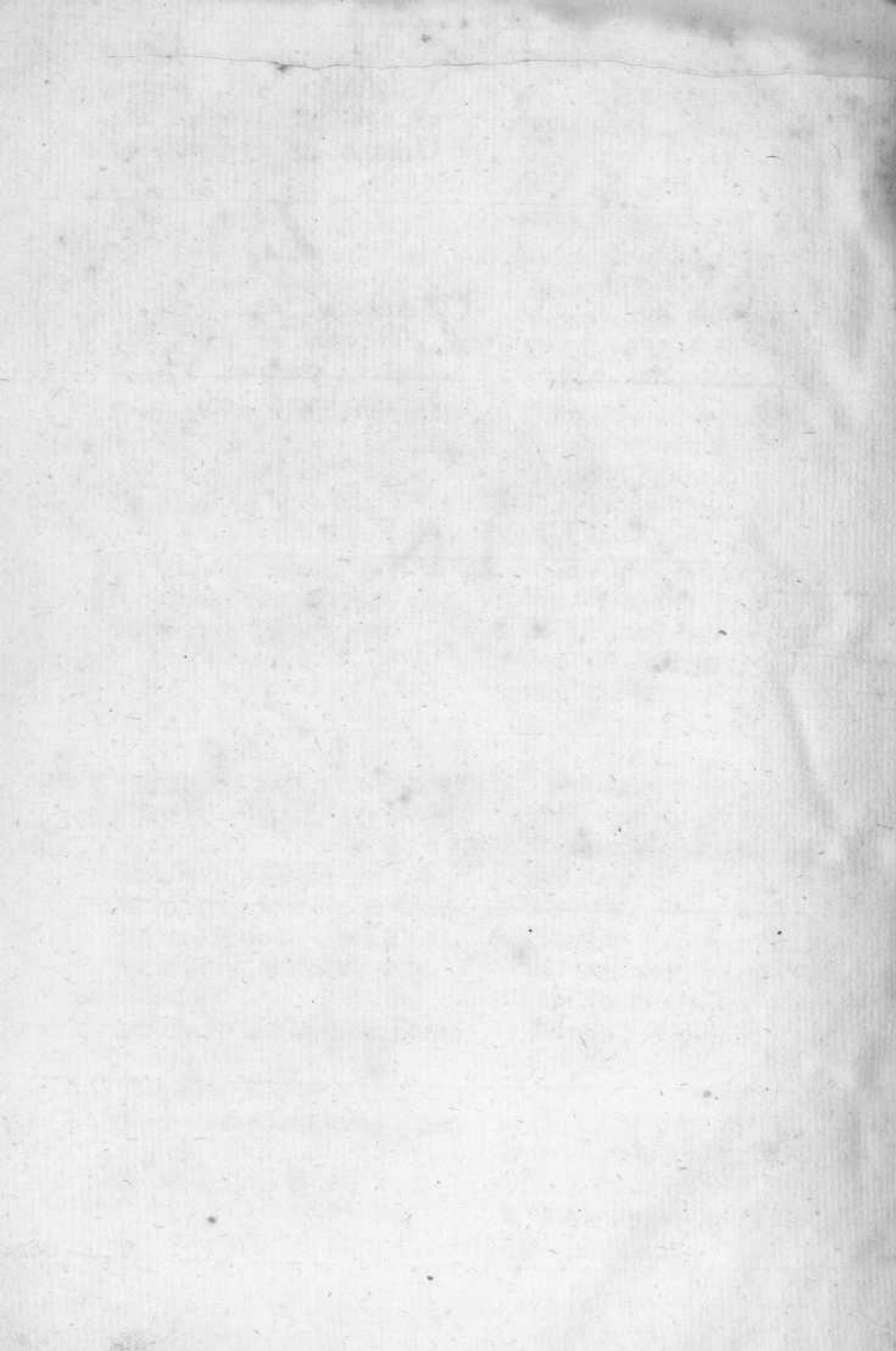
20. sed. de pueblos. 17.
Zozes, lugar. 298.

20. sed. de pueblos. 17.
Zozes, lugar. 298.

20. sed. de pueblos. 17.
Zozes, lugar. 298.

VU

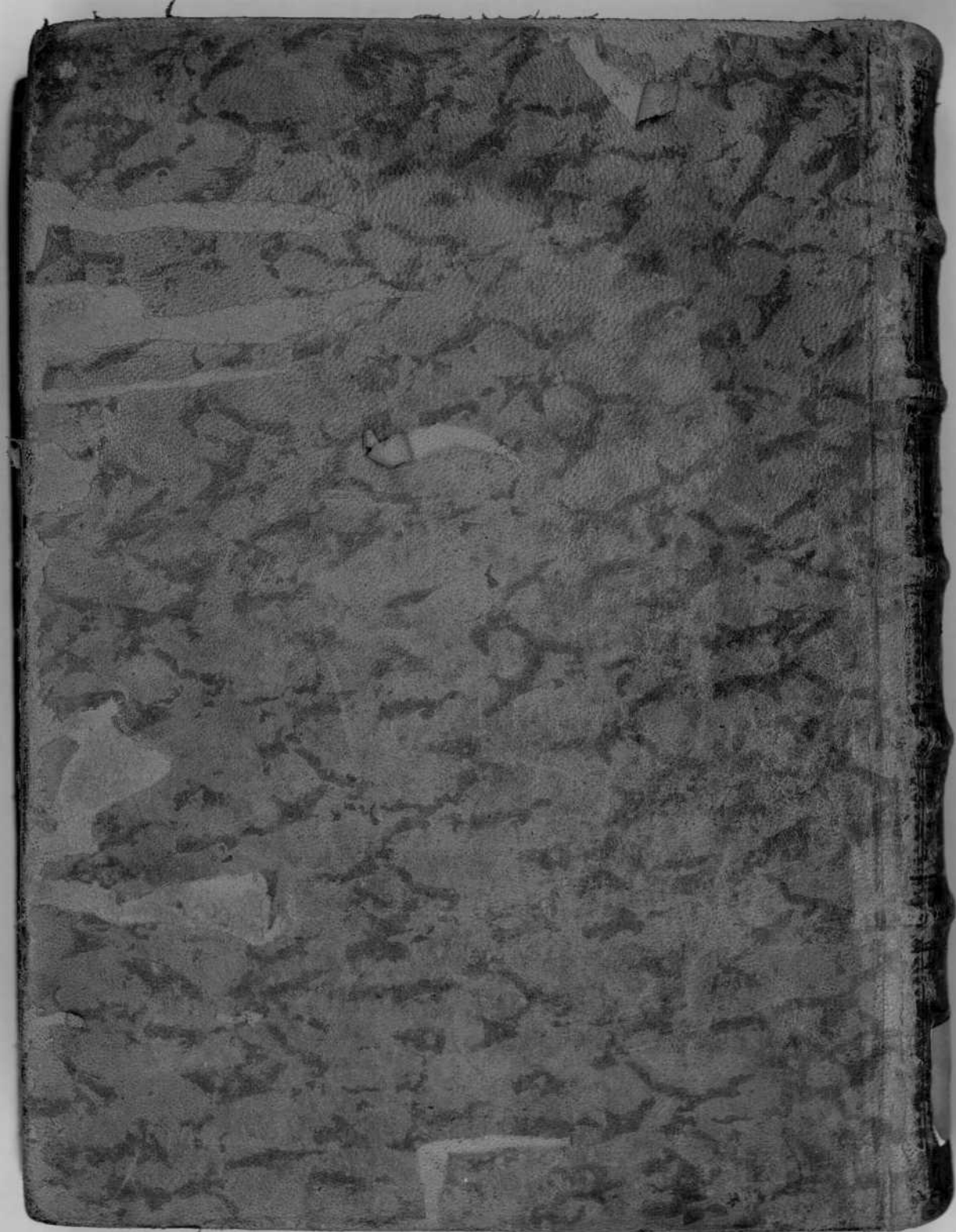

OPC

FLORES
ESPAÑA
SAGRADA

TOM. XVI.

955